Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради України ◆ № 233 ◆ Вівторок, 3 грудня 1991 року ◆ Ціна 15 коп. (Передплатникам — 5 коп.).

НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА МАЄ ПЕРШОГО ВСЕНАРОДНО ОБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТА

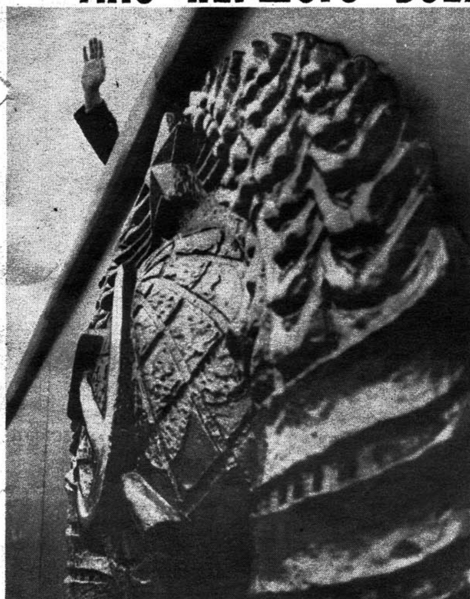

Прощай, Союз! Фото Сергія КОШЕВАРОВА.

Віват, Президенте! Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ДЕНЬ Всеукраїнського референдуму київський палац культури «Україна» завершив благодійною акцією. Тут відбувся концерт «Тепло наших сердець», який підготували майстри мистецтв, учасники художньої самодіяльності клубів, навчальних закладів міста. Кошти від концерту, а також книжкового ярмарку підуть на формування «Фонду підтримки жінок».

КОНЦЕРТОМ під девізом «До витоків музичної культури прикордонних районів» вчора в Бялистоку (Польща) закінчилась 2-а польсько-українська зустріч, присвячена культурній спадщині двох сусідніх народів.

Під час триденної зустрічі польські і українські журналісти відвідали гміну Мельник (Бялистоцьке воєводство) і село Волька-Тереховська, в якому живуть практично тільки українці.

ПЕРЕВАЖАЮЧОЮ КІЛЬКІСТЮ

Безальтернативні президентські вибори відбулись цієї неділі в Казахстані. На них балотувався єдиний кандидат — Нурсултан Назарбаєв. За повідомленнями республіканської виборчої комісії, на дільниці для голосування прийшло 89 відсотків казахстанців. Очікується, що Назарбаєва буде обрано переважаючою кількістю голосів. Сам кандидат у президенти заявив, що розглядає вибори як референдум щодо своєї програми реформ. Вона включає широку приватизацію торгівлі, вивільнення цін та республіканський контроль за ресурсами Казахстану.

РЕФЕРЕНДУМИ, ВИБОРИ

Президентські вибори та референдуми пройшли також 1 грудня у так званих Гагаузькій та Придністровській республіках. Гагаузьким президентом обрано прем'єра уряду Степана Топала. А за незалежність республіки, як повідомляється, віддано близько 88 відсотків голосів. У Придністров'ї за незалежність проголосувало 75 відсотків виборців. Щодо президента, то ним став голова придністровського уряду Ігор Смирнов, який отримав більшість голосів. Уряд Молдови не визнає ці дві республіки й оголосив проведені вибори незаконними.

РЯТУЮТЬ ВІД БАНКРУТСТВА

Президент Єльцин погодився з тим, що Росія перебере на себе відповідальність за бюджет центру, який перебуває на межі банкрутства. Між Єльциним і Горбачовим досягнуто домовленості про об'єднаний бюджет РРФСР і Союзу на найближче майбутнє. Це означає, що Російська Федерація гарантуватиме кредити, потрібні для функціонування центрального уряду.

ЩЕ ОДНА СПРОБА...

Учора до Цюріха (Швейцарія) на адресу штаб-квартири Міжнародної федерації футболу (ФІФА) надіслано з Києва факсом таке звернення:

«Вельмишановний пане президенте ФІФА Жоао Авеланж!

У зв'язку з всеукраїнським референдумом першого грудня 1991 року Україна отримала статус незалежної, суверенної держави. Вона є постійним членом ООН. Федерація футболу України — є незалежною громадською організацією.

Наполегливо просимо вас розглянути на виконкомі ФІФА 7 грудня питання про надання Федерації футболу України тимчасового членства в ФІФА і допустити національну збірну України до участі у відбіркових змаганнях чемпіонату світу 1994 року.

Статут, регламент і рішення ФІФА приймаємо.

Голова Федерації футболу України Віктор Банников».

6 КРИЛА УКРАЇНИ

ПРОПОНУЮ НАЗВАТИ «ЛЕЛЕКА»

Невже ми не спромоглися на кращу назву нашої авіакомпанії, ніж «Авіалінії України»! Адже це візитна картка нашої країни. Подивіться, які красиві назви авіакомпаній світу: «Люфтганза», «Ел — Ал» тощо.

Тому пропоную назвати нашу національну авіакомпанію «Лелека». Уявляю собі сріблястий лайнер із синьо-жовтою смужкою вздовж борту, на килі — зображення птаха, що летить, і горді літери — LELEKA. Тим паче що з незапам'ятних часів цей птах є тотемним знаком українців.

М. ЧЕРНЯХІВСЬКИЙ.

Київ.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий коректорою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:

парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
партій і рухів — 441-82-05,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень.
Сьогодні на 8 сторінках.

НАШ ВИБІР —
ПЕРЕД СОБОЮ І СВІТОМ

Коли Леонід Кравчук зайшов на дільницю, щоб проголосувати за незалежність України, на нього чекали десятки радянських та іноземних журналістів. Він погодився на імпровізовану прес-конференцію. Відповідаючи на запитання, Л. Кравчук сказав зокрема:

— Усі демократичні країни, в тім числі Америка, Канада, Франція визнають, обов'язково мусять визнати незалежну Україну, тому що це буде волевиявленням усього народу. Це перше. Подруге, ми ітимемо дорогою демократії і законності, а це найважливіші предтечі визнання нас у світі. Нам необхідно в першу чергу проголосити принципи зовнішньої і внутрішньої політики України як держави. Тому що раніше таких принципів не те що не було, а про Україну ніхто серйозно не говорив. Ми почали з Декларації, Акта про незалежність, і цим багато зроблено, але про принципи, де чітко визначалася б роль України, місце України, завершеність її політичних і економічних засад, мови не було.

— **Чи не боїтеся ви того, що Україна може стати іграшкою у політичних іграх Горбачова і Буша?**

— Я цього не боюсь. Впевнений, що і демократична Росія, й Америка ближчим часом визнають Україну. Обов'язково! І після цього визнання всі стосунки, всі умови, які є в уряді Америки чи, скажімо, Англії, Канади, перестануть існувати. Тому що Росія, Україна будуть незалежними самостійними державами.

І ось настав ранок 2 грудня, якого ми так чекали. У Верховній Раді України він розпочався зустріччю глави українського парламенту з іноземними спостерігачами за проведенням Всеукраїнського референдуму. Представники парламентів провідних західних країн світу, розповідаючи про результати своїх спостережень, в один голос стверджували: і референдум, і вибори пройшли під знаком найвищої демократичної чинності й відвертості. Ніде, в жодній області, місті не було помічено такого, що затьмарило б цю історичну подію в житті українського народу.

— Нова Україна народилася, — сказав Л. Кравчук. — Народилася в спокої і розумі, як повинна була народитися хороша дитина. Сталася велика історична подія, яка змінить не тільки життя України, а й вплине на весь світовий розвиток. Тепер наше найголовніше завдання — всім, незалежно від партій і рухів, об'єднатися навколо ідеї незалежності. Настав час конкретних дій і справ. Переконаний, що ми зійдемося на цій ідеї і разом почнемо розбудовувати нашу нову Україну.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

СВОБОДА ДАЄ ШАНС

З таджичкою Робією Хамидівною Покришень, дитячим лікарем поліклініки № 1, знайомлюсь 1 грудня на виборчій дільниці. Вона не приховує:

— Я проголосувала за вільну Україну, за Левка Лук'яненка.

— **Самостійність України вас не лякає?**

— Без московського центру буде краще. Ми навіть перед референдумом відчули тиск з цього приводу — дзвонили друзі-євреї з Таджикистану і просили нас проголосувати тільки за незалежність. Усім набридла вже імперія. Таджикистан теж став незалежним. І я рада цьому. Мене не злякають шовіністи тим, що, мовляв, кордони враз стануть, як китайський мур...

— **Українську мову будете вивчати?**

— Знаєте, я вже читаю українські газети, зокрема й «Голос України». Крім того, чоловік у мене українець, він готується служити у національній гвардії. Отже, проблем, пов'язаних з проголошенням незалежності, наша сім'я не відчуває. Навпаки, свобода України дасть шанс, я впевнена в цьому, всім жити краще.

Сергій ПАВЛЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Чернігів.

«ВИБРАТИ НЕ МОЖНА ТІЛЬКИ БАТЬКІВЩИНУ»

Пісня «Лебеді материнства» на слова Василя Симоненка «озвучувала» думки і почуття львів'ян, що прийшли на виборчу дільницю № 19. Цей житловий масив відрізняється від інших тим, що тут проживає багато росіян, військовослужбовців. Я поцікавилася саме їх ставленням до референдуму — адже підстави для тривоги були.

Голова комісії виборчої дільниці Богдан Мандзюк розвіяв мої сумніви:

— На 12-ту годину дня проголосувало більше половини виборців. Десятки людей прийшли на дільницю вже о 6-й годині ранку. 70—80-річні пенсіонери, росіяни, підходили до членів комісії і говорили, що хочуть проголосувати за незалежність України і радіють, що хоч на схилі віку поживуть у вільній Україні.

Різною була думка про участь у виборах військовослужбовців. Адже армія донедавна була (та й досі залишається) заповідником комуністичного лжеінтернаціоналізму. У військовій частині № 16450 мене чекала приємна несподіванка: старший лейтенант Едуард Зубчик, голова комісії, поінформував, що переважна більшість службовців різних національностей зробили свідомий вибір: «Якщо всі республіки стануть незалежними — усім нам буде добре», — говорили вони.

Оксана ТЕЛЕНЧІ, власний кореспондент «Голосу України».
Львів.

ПОРАЗКА РЕАКЦІЙНИХ СИЛ

Як же проходили вибори в Криму?

Борис Семенов, художник:

— Я росіянин, голосував за незалежну Україну. Абсолютно переконаний, що вільна Росія та вільна Україна, дві рівноправні держави, можуть досягти небачених висот у своєму національному відродженні.

Мустафа Джамілєв, голова Кримсько-татарського меджлісу:

— Вірю, що всі представники мого народу, а їх у Криму сьогодні 160 тисяч, сказали «так» незалежній Україні.

А ось думки щодо виборів у Криму другого секретаря посольства США у Москві Паулса Олерса:

— Мене трохи здивувало, що кримчани викреслюють прізвище кандидата у Президенти і одну із фраз у бюлетені, не заходячи до кабін. До того ж на 24 дільницях Центрального району Сімферополя були вивішені вирізки з газет «Крымская правда», де однозначно агітується проти незалежності України.

До речі, таких порушень було немало. На виборчій дільниці № 49 (село Стовпове Сакського району) відмовлено представникам тимчасової комісії Верховної Ради України Петрові Срібному та Ярославу Гончаруку в присутності на виборах. А на виборчій дільниці № 49 Київського району Сімферополя пішли далі: член комісії Тамара Казарян вручала виборцям бюлетені... із заздалегідь закресленими словами: «Так, підтверджую».

Олександр ПІЛАТ.
Крим.

АРМІЯ — З НАРОДОМ

Після горезвісних серпневих днів Поділля наче прокинулося. І це проявилося у високій активності під час голосування. Вже на 12-ту годину на виборчі дільниці прийшло майже дві третини виборців. А в цілому взяло участь у голосуванні більше 94 відсотків внесених у списки. Це значно вищий показник, аніж під час союзного референдуму. За попередніми підрахунками, 96 відсотків голосуючих висловилося за соборну, незалежну Україну.

Та найбільше вразила — і досить приємно — висока громадянська позиція, загальнолюдська зрілість рядового та офіцерського складу військових частин, що дислокуються на території області. Представники різних націй і народностей колишнього Союзу побажали Україні бути незалежною від московського центру. У військових частинах і окремих підрозділах «Так» суверенній Україні сказало від 54 до 95 відсотків особового складу.

Учора, після першого робочого дня суверенної України, подоляни урочисто відсвяткували цей навіки пам'ятний день — палали вогнища на майданах, вирували мітинги, злітали в небо різнокольорові ракети.

Михайло ВАСИЛАШКО, власний кореспондент «Голосу України».
Хмельницький.

ДЕРЖАВНІСТЬ

СТАНЕ МОРСЬКОЮ ДЕРЖАВОЮ

Не залишилися «за бортом» референдуму та виборів Президента ті екіпажі Чорноморського морського пароплавства, судна яких 1 грудня перебували далеко від дому, в різних точках світового океану. Зважаючи на різницю в часі й на те, що ввечері недільного дня не всі з них змогли б вийти на радіозв'язок, екіпажам суден було надано право розпочати голосування дещо раніше. Отож радіограми про його результати почали надходити на створену в ЧМП виборчу дільницю ще напередодні. А на 14-ту годину 1 грудня моряки всіх суден, що були в плаванні, вже завершили голосування.

— Попередні підрахунки засвідчили, — прокоментував радіограми голова виборчої дільниці Василь Гура, — що понад 90 відсотків моряків підтримали Акт проголошення незалежності України. На теплоході «Григорій Козинцев», приміром, за це висловились 33 члени екіпажу з 35, на «Соколі» — 36 з 41. І таке співвідношення майже по всіх суднах.

— Зовсім інші перспективи відкриваються зараз, — розповів заступник начальника пароплавства з питань економіки С. Нікулін. — Незадовго до референдуму ЧМП було зареєстровано Фондом державного майна як власність України. Відтепер його чистий прибуток розподілятиметься так: 40 відсотків — на розвиток виробництва, 60 — у розпорядження колективу.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

БЕЗ ОСОБЛИВИХ НЕСПОДІВАНОК

У неділю Луганщина позбулась дошкульної репутації просоюзної окраїни. За безумовну незалежність України висловилися понад 80 відсотків виборців. Здійснилися найоптимістичніші прогнози соціологів щодо виборчої активності східняків — голосувало щонайменше 75 відсотків дорослого населення краю.

Суттєва деталь: дані по Луганську мало розходяться з підсумками голосування по області.

І все ж кілька прикрих інцидентів злегка затьмарили світле свято незалежності. На виборчу дільницю № 29 Жовтневого району обласного центру не пустили кореспондента «Ньюс фром Юкрейн» Ладу Бондаренко. Не давали можливості спостерігати за ходом референдуму представникам Руху у Свердловську, в Лутугиному. Невідомі намагались кинути в урну для голосування стоси зайвих бюлетенів. На щастя, ці спроби виявились марними, вирішального впливу не мали.

Сергій СКИБА,
власний кореспондент «Голосу України».
Луганська область.

ПРИГОДА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Минулої неділі на виборчих дільницях свого округу приймав відвідувачів депутат обласної Ради Володимир Батурін. Увесь день Володимир Петрович провів серед своїх виборців.

— Кращої нагоди отак поспілкуватися годі й шукати, — говорить депутат. — До того ж, можна чимось зарадити, коли у когось із виборців виникнуть якісь проблеми.

Як у воду дивився: відбулася у Володимира Батуріна розмова з посланцем від інвалідів Раїсою Максимівною Байдою. Надто вже багато нагромадилося проблем.

А ще трапилася пригода. З двох виборчих дільниць прийшли люди, обурені тим, що в гастрономі № 54 Жовтневого продторгу покупцям не відпускають цукор і масло, хоча достеменно відомо, що ці продукти є в магазині. Володимир Батурін з'ясував, що, виявляється, міськпродторг дав команду припинити продаж цих та інших дефіцитних продуктів харчування, бо, мовляв, передбачається підвищення цін на них.

Ця інформація мало не підлила масла у вогонь. Та врешті диспетчер міськпродторгу повідомив депутата і його виборців, що горезвісну команду скасовано.

Інших несподіванок не сталося. За попередніми даними, 90,4 відсотка виборців Дніпропетровщини, які взяли участь у голосуванні, сказали «так» незалежній Україні. Серед кандидатів у Президенти найбільше голосів здобув Леонід Кравчук — 69,7 відсотка виборців на його боці.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровськ.

ЗА ЩО Б'ЮТЬ!

Напередодні національного референдуму та виборів Президента України місцева телекомпанія «Тоніс» повідомила: у Великому Бурлуку зухвало побито жителя Західної України, що прибув на Харківщину як спостерігач від громадських організацій на виборах. За що його побито? За публічну агітацію на майдані райцентру голосувати за незалежність України. По даному факту, як повідомлялося, порушено кримінальну справу. Затримані міліцією й нападники. Хуліганами виявилися керівник військово-спортивного клубу «Голубі берети» Віктор Зімарін та троє його неповнолітніх вихованців.

В обласному штабі з проведення референдуму повідомили, що подібні випадки траплялися і в Харкові. Однак це швидше винятки із правила. В цілому референдум та вибори Президента у Харківській області пройшли організовано. У голосуванні взяли участь 74,3 відсотка харків'ян. За незалежність України висловилися майже 90 відсотків виборців, що прийшли на дільниці. А президентський марафон, за попередніми даними, у нас завершився так: Леонід Кравчук — понад 60 відсотків голосів, В'ячеслав Чорновіл — майже 20, Володимир Гриньов — не більше 10 відсотків.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харківська область.

ПОПРИ ПОТУГИ

Напередодні Всеукраїнського референдуму у шахтарських містах та селах області з'явилися листівки з конспіративно - сором'язливим підписом із трьох літер: «НТС», у яких донеччан настійливо закликали взагалі проігнорувати референдум або ж проголосувати 1 грудня проти Акта проголошення незалежності України. Паралельно в області пішли чутки, що такі провокаційні інформації розповсюджує Донецький страйковий комітет. Останній категорично це спростовує у своїй заяві:

За попередніми даними, попри всілякі потуги недругів, участь у референдумі взяли понад 70 відсотків донеччан. Наприклад, у місті машинобудівників Дружківці за незалежність України проголосували 87,1 відсотка виборців.

Взагалі референдум на Донеччині пройшов організовано, при активній участі виборців. Вже до обіду на більшості виборчих дільниць побувало понад 50 відсотків виборців. Якихось значних порушень спостерігачі від громадсько - політичних організацій не зафіксували. Хіба що на другій виборчій дільниці Ленінського району Донецька із списків претендентів у Президенти «забули» викреслити Ткаченка.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецька область.

БУКОВИНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ

У позитивних результатах референдуму на Буковині ніхто не сумнівався. Певне занепокоєння викликали лише райони, де компактно проживають молдовани та румуни, оскільки напередодні лідери товариства румунської культури імені Міхая Емінеску закликали їх не брати участі у всенародному опитуванні.

Однак з цієї політиканської витівки нічого не вийшло. Молдованське та румунське населення переважною більшістю підтримало Акт про незалежність України. Понад 90 відсотків мешканців висловилось «за» — це в Новоселицькому та Сторожинецькому районах, 84 — в Глибоцькому районі.

На багатьох виборчих дільницях за ходом референдуму слідкували іноземні спостерігачі, серед них дорадник сенату США Анна Сміт, депутат Канадського парламенту Олекса Киндій та представник федерації профспілок Канади Богдан Онищук.

Гості побували в румунських та молдованських селах. На прес-конференції для місцевих журналістів Анна Сміт від імені делегації сказала:

— Ми подивувались належній організації референдуму, високою активністю людей.

Василь БАБУХ,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівці.

ГРУЗІЯ З НАМИ

До столу реєстрації виборчої дільниці № 26 підійшов невисокий смаглявий чоловік і протягнув паспорт:

— Я громадянин Грузії, можна символічно взяти участь у вашому референдумі? Голосуватиму за незалежну Україну.

З урочистим виглядом опустив бюлетень до урни.

— Так вийшло, що моє відрядження до Сум цього разу збіглося у часі з великою подією у житті вашого народу, — розповів кореспонденту «Голосу України» керівник кооперативу «Акорд» з міста Очамчири Валерій Колбая. — Грузія, яка прийшла до самовизнання через страшний тиск і протидію центру, розуміє значення вибору, що його робить сьогодні братня держава.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Суми.

НА ПУЛЬСІ ЧАСУ

тримала руку Центральна виборча комісія впродовж цілого недільного дня

6.30. Усі члени Центрвиборчкому на своїх робочих місцях. Іще раз перевірено зв'язок з окружними комісіями та їх готовність до прийому виборців, останні запитання і відповіді.

А на столах уже лежать перші телеграми на підтримку незалежності.

Петропавловськ - Камчатський. «Голосуємо за незалежність та Кравчука. Пирогови».

МТР Апатитовий. «Так незалежності. Семечюк, Панкратов».

Мис Челюскін. «Ми за незалежність. Михайло Шурдюк, Іван Кікать, Сергій Калінін».

8.00. Опрацьовано перший потік інформації. На переважній більшості виборчих дільниць голосування почалося о 7.00, подекуди о 6.00. Багато українських та закордонних спостерігачів.

На 34.147 дільницях працюють 369.259 членів комісій.

Щохвилини до конференцзалу заходять закордонні журналісти. Тих, хто тільки-но приїхав, направляють до МЗС України для акредитації. Інші, передавши першу інформацію, поспішають до виборчих дільниць. Не змовкають телефони: «Не маю можливості проголосувати, врахуйте моє «за».

11.00. Перша неприємність. 57-ма дільнича комісія, розташована на Кіквідзе, 32, в Києві, не внесла до списків виборців мешканців цілого будинку. Голова Центрвиборчкому Віталій Бойко наказує негайно дописати прізвища громадян і вибачитися.

13.00. Знову інформація з окружних виборчих комісій. Журналісти чекають першої прес-конференції. Голова ЦВК стоїть перед камерою, чекаючи прямого ефіру. Нарешті. «На дванадцяту годину 52,2 відсотка громадян України взяли участь у виборах. А це значить, що вибори відбулися».

У порівнянні з 17 березня активність виборців дещо вища. Навесні на цей час проголосувало лише 47,5 відсотка. Найактивніше вибори проходять у Волинській, Івано-Франківській, Житомирській, Рівненській та Хмельницькій областях.

Заступник Бойка Олександр Лавринович повідомляє, що в деяких областях і районах проходять місцеві референдуми та вибори народних депутатів.

15.00. Знову переглядаємо телеграми. 868 українських будівельників Кіровакана, які працюють на ліквідації наслідків землетрусу у Вірменії, підтримують незалежність. Географія референдуму зростає. Тюмень, Грузія, Сочі, Кузбас, Норільськ. Кілька повідомлень про дрібні непорозуміння на виборчих дільницях. Влагоджено.

Зі Львова передають, що 4400 чоловік вирушили на південь, щоб агітувати за незалежність. Будь ласка.

Завершено голосування на суднах торгового флоту України, але результатів іще немає. Закрито дільниці в лікарнях та госпіталях. Там також проголосували.

20.00. Конференц-зал переповнений. Скрізь встановлено відеокамери та юпітери.

Нарешті опрацьовано інформацію, що надійшла о 16.00. Три чверті громадян України вже проголосували. Ніяких провокацій не було.

Щодо попередніх результатів — вони будуть незабаром, а остаточні — після опрацювання всіх протоколів окружних комісій.

Марина ФІЛІПЕНКО,
консультант Комісії з питань гласності та засобів масової інформації Верховної Ради України;
Андрій БОЄЧКО.

ХТО ПРАВИЙ?

Чуємо по радіо — з дуже поінформованих джерел відомо: за незалежність України проголосувало понад 70 відсотків виборців, внесених до списків. Понад 50 відсотків віддали свої голоси Леонідові Кравчуку на посаді Президента. Українське телебачення щодо виборів Президента називає цифру понад 60 відсотків. З'ясувати, хто більше правий, намагалися зарубіжні і, зрозуміло, українські журналісти на прес-конференції, яку провів о 14-й годині 2 грудня голова Центральної виборчої комісії Віталій Бойко.

Всього за незалежність України проголосувало 80 відсотків громадян, внесених до списків виборців. «Так» незалежності України сказали 92,87 відсотка мешканців Києва, 54,19 — кримчан, 90,13 — жителів Херсонської області, 96,03 — черкащан, 93,74 — чернігівців, 57,07 — севастопольців.

Тепер щодо кандидатів у Президенти. За Леоніда Кравчука у Києві проголосувало 56,13 відсотка виборців, які взяли участь у голосуванні, у Криму — 56,68, у Херсоні — 70,23, у Чернігові — 74,15.

На другому місці за кількістю одержаних голосів — В'ячеслав Чорновіл. У Києві йому віддали перевагу 26,71 відсотка виборців, у Криму — 8,03, у Херсоні — 18,13, у Чернігові — 12,34.

На наступній прес-конференції, яка розпочалася о 18.30 вечора, Віталій Бойко додав до вже відомих нові цифри. Зокрема, на референдумі сказали «так» незалежній Україні у Волинській області — 96,32 відсотка, Вінницький — 95,43, Житомирський — 95,06, Закарпатський — 92,59, Кіровоградський — 93,88, Київський — 95,52, Луганський — 83,86, Львівський — 97,46, Миколаївський — 89,45, Одеський — 85,38, Полтавський — 94,93, Рівненський — 95,96, Сумський — 92,61, Тернопільський — 98,67 відсотка. Дані про інші шість областей будуть повідомлені після того, як звідти надішлють протоколи окружних виборчих комісій. Однак на загальних підсумках, за попередніми даними, це істотно не позначиться — незалежній Україні сказало «так» близько 90 відсотків тих, хто взяв участь у референдумі.

Понад 60 відсотків голосів набрав і кандидат у Президенти України Леонід Кравчук.

Світлана ПИСАРЕНКО,
Василь ТУГЛУК.

Чи є у нас представництво?

30 листопада на Українському представництві не було навіть прапора. Жодного — ні державного, ні національного. Офіційна табличка біля дверей повідомляла, що це... Представництво Ради Міністрів Української Радянської Соціалістичної Республіки. Як могло таке бути, коли вже давно офіційно є держава Україна і є її Кабінет міністрів?

Постійний представник у Росії Володимир Крижанівський був відвертим:

— На жаль, я маю сказати, що не всі, навіть тут, у наших представництвах, розуміють, що має відбутися 1 грудня. То — не просто референдум і вибори Президента України, то є свято України, яке ввійде в історію. Ми маємо дати можливість нашій діаспорі всюди (і в Москві, де живе понад 250 тисяч українців) висловитися. На превеликий жаль, повноцінну виборчу дільницю в Українському постпредстві організувати не вдалося. Єдине, що ми вирішили: 1 грудня — з 8 до 18 години кожний бажаючий може прийти в представництво України сказати своє слово.

А наступного дня в представництво пішли люди. Що їх покликало сюди?

Ось кілька думок;

Григорій Борис (московський будівельник, заступник директора ЦНДІмаш):

— У Москві я живу з 1975 року, а сюди прийшов, щоб висловити свою волю щодо незалежності України. Наш народ стільки років чекав, щоб стати незалежним...

Володимир Паливода (Бердичів Житомирської області):

— У Москві я у відрядженні, але до постпредства прийшов, щоб проголосувати за незалежну Україну.

Руслан Тирпак (курсант Московського вищого військового прикордонного училища):

— Я прийшов сюди з однією метою: проголосувати за незалежність України. Хочу після закінчення училища повернутися в Україну і охороняти кордони незалежної держави.

Стефанія Гнидіна (Москва, пенсіонерка):

— Я один із засновників Товариства української культури «Славутич» у Москві. Ми не могли пройти повз цю дату, бо душею з Україною.

На опитувальних аркушах «за» незалежність поставили свої підписи 1160 чоловік, «проти» незалежності — тільки 23. Взяти інтерв'ю в когось із них мені не вдалося.

Над столами, на яких люди ставили свої підписи, був портрет Тараса Шевченка: «У всякого своя доля і свій шлях широкий». Україна визначила і свою долю, і свій шлях. Визначили його для себе і українці, за примхою долі відірвані від Батьківщини.

Дуже шкода, що цього не розуміють працівники нашого постпредства в Москві.

Володимир СКАЧКО.
Москва.

КАНАДА—ЧОРНОБИЛЬСЬКИМ ДІТЯМ

На 49 тисяч канадських доларів недавно передав цінних полівітамінів Макарівській районній лікарні голова канадського Фонду «Дітям Чорнобиля» Ярослав Шудрак. Разом з ним у цій теплій зустрічі з місцевими лікарями взяв участь і перший заступник Голови Верховної Ради України І. Плющ.

Перше запитання — головному лікареві Макарівської районної лікарні К. Журавському:

— Яка ситуація склалася нині з лікуванням дітей?

— У нашому районі проживає 5 тисяч 500 чоловік, евакуйованих з 10-кілометрової зони ЧАЕС. Серед них і 270 дітей, які зазнали тяжкого радіаційного удару в перші дні після вибуху атомного реактора. У багатьох з них порушено ендокринну й імунну системи. Саме через це багато хто з цих дітей має різні хронічні захворювання. На жаль, не відзначаються здоров'ям і ті діти, які під час аварії на ЧАЕС проживали в Макарівському районі, адже наші землі теж зазнали сильного удару і нині вони відносяться до четвертої категорії радіаційного забруднення. Ситуація складна. Багатьох медикаментів просто немає й невідомо, коли вони будуть. Сутужно з харчуванням. І тому допомога наших друзів з Канади потрібна в цей тяжкий для нас час.

— Пане Ярославе, розкажіть, будь ласка, про Фонд «Дітям Чорнобиля». І чому ви особисто берете в ньому таку активну участь?

— Цей Фонд виник у Канаді після того, коли весь світ дізнався про катастрофу на Чорнобильській атомній станції. Раніше ми відправляли для дітей Овруцького і Народицького районів Житомирської області одноразові шприци, молоко, консерви і одяг. Допомогли ми сучасним медичним обладнанням і одній з клінік Львова. Чому я займаюся благодійницькою діяльністю? Передусім тому, що я народився на Україні, хоч з п'ятирічного віку живу в Канаді. За професією я лікар, а тому добре розумію, в яку тяжку біду потрапили жителі України після Чорнобильської катастрофи. Особливо діти. Ми допомагатимемо вам у цей важкий час, щоб хоч трохи полегшити життя під час виходу з кризової ситуації. І маємо надію, що Україна стане з часом такою сильною державою, яка зможе в разі необхідності допомогти українській діаспорі в Канаді. Хай вам щастить! Наші серця — з Україною.

Микола ХРІЄНКО.

Коротко

ШУКАЄТЕ АДВОКАТА!

Перша приватна адвокатська контора відкрилася днями у Харкові. Її власник — юрист з 30-річним стажем Юрій Алейников. Перші справи, по яких Алейников виступатиме у суді, пов'язані з діяльністю кооперативів.

Микола КОСИЙ.
Харків.

УКРАЇНСЬКИЙ ТРАМВАЙ

На ВО «Луганськтепловоз», яке після розпаду СРСР опинилося в скрутному становищі, готуються до випуску трамваїв. Створюється принципово нова модель. В розробці беруть участь вчені, інженери Києва, Харкова, Запоріжжя.

ІВА «Схід».

Освіта

СВОБОДА ВІД ЗЛИДНІВ

Закон про освіту, прийнятий влітку парламентом України, мав на меті насамперед позбавити педагогів республіки несвободи зовнішньої. Та знову на позавчорашньому засіданні Комісії Верховної Ради з питань народної освіти і науки учасники розмови — голови освітянських комісій міських, обласних Рад народних депутатів, представники Міністерства народної освіти, Мінвузу — констатували: Закон не діє.

— З нинішнього навчального року лише 60 відсотків шкільної програми — державні. Тобто стандартні, обов'язкові, решта розраховані на творчий пошук та ініціативу вчительства. Через заідеологізованість з навчального процесу знято 88 підручників, натомість випущено 58 нових. Втричі збільшено кількість годин на вивчення історії України. Відкрито 176 гімназій, ліцеїв... Однак визначені державою пріоритети не підкріплюються на практиці, підкреслив у своєму виступі міністр народної освіти України Іван Зязюн.

Досі головною причиною всіх освітянських бід вважався залишковий принцип її фінансування. Здавалося б, парламент України здійснив «подвиг» — добився, щоб на розвиток освіти держава відшкодовувала не менше 10 відсотків національного доходу. І що ж? Нині ця цифра вже досягла позначки 9,3, але всі сподівання на поліпшення життя-буття шкіл, училищ, вузів «з'їдає» інфляція.

Не діє, як слід, Закон і в царині вищої освіти.

— Досі не прийнято документ про акредитацію вузів. Натомість кожен тягне ковдру на себе, як може. Особливо ж престижні університети та інститути. Чому? Щоб зберегти благодатну систему протекціонізму, блатів, кумівства. Сьогодні в багатьох сферах вищої школи панує хаос. Приміром, нещодавно в Харкові створили сільськогосподарський... університет. Його засновник — Міністерство заготівель. Це ж нонсенс! — обурювався виконуючий обов'язки міністра вищої освіти республіки Леонід Каніщенко.

Перелік проблем можна продовжувати нескінченно, хоч першопричину кризи знають усі. Закон про освіту не діє найперше тому, що під нього не підведено найголовнішу базу — свободу від злиднів.

Катерина КІНДРАСЬ.

ПАПІРЕЦЬ НА ТРАКТОРЕЦЬ

Реалії

Ще з березня фермер А. Ісаєнко з села Козилівки Корюківського району почав своє ходіння по муках. В яких тільки районних, обласних інстанціях не побував, де лишень не «бив чолом», аби йому завізували папірець на придбання довгоочікуваного трактора. Коли продав державі чимало виробленої продукції, здається, нарешті справедливість взяла гору. У листопаді була поставлена остання керівна віза. Переказавши у Мінськ 14461 карбованець за МТЗ-80, окрилений успіхом, Анатолій Петрович взяв КамАЗ і поїхав одержувати потрібну техніку. Та віз ним назад свій розпач і вже, по суті, золотий папірець. Українських фермерів, сказали на тракторному заводі, ми не обслуговуємо. І так, мовляв, з України металу не одержують.

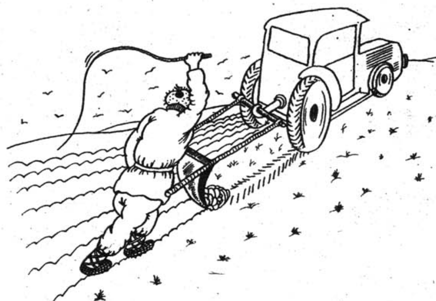

Корюківський фермер наївно вірив кілька днів тому, що всі труднощі у нього позаду. Та вийшло по-іншому. Тепер він заклопотаний новою проблемою: як повернути з Мінська переказані заводові свої тяжко зароблені гроші.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

Мал. А. ТАЛИМОНОВА.

Пам'ять

ДАР ПРОЗРІННЯ

Ще одна церква Києво-Печерського архітектурно-історичного комплексу — Воскресінська стала діючою. Напередодні референдуму і виборів Президента України глава Української православної церкви Блаженніший Філарет освятив цей храм, який відтепер стане місцем жалоб і молитов за безневинно убієнних в Афганістані.

На освячення прибули колишні воїни-«афганці», матері загиблих, вдови, священнослужителі.

Під склепінням храму рукою іконописця старослов'янською в'яззю виведено «І наповнилися духом святим апостоли, і заговорили іншими мовами...». Дар Божий говорити мовами інших народів учні Христа одержали після святого Воскресіння Спасителя.

Владику Філарета хлібом-сіллю зустрічав перед освяченням голова Всеукраїнської спілки воїнів-ветеранів Афганістану С. Червонописький. Той самий Червонописький, який на І З'їзді народних депутатів СРСР обурювався тим, що в залі не чути слова «комунізм». Життя навчило мужнього «афганця» промовляти нині інші слова. Господь дарує спасіння йому і всім нам прозріння.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

Пригода

ВОДОСПАД НАД СЕЛОМ

Незвичний шум розбудив мешканців вулиці Матросова, що на околиці села Петрове Знам'янського району. Ніби йшла селом злива чи гудів водоспад. Виглянули у вікно — і заціпеніли — небо чисте, а попід вікнами стіною летять потоки води. Заливають подвір'я, погреби, риють городи.

«Аварія!» — переполошилися люди, згадавши про водогін «Дніпро—Кіровоград». Його труба проходила зовсім близько від околиці, схилом гори.

Кинулись дзвонити в управління водоводу — немає телефонів. Тоді якийсь чоловік завів власний автомобіль і подався у Знам'янку. А тим часом з півтораметрової труби під тиском 7 атмосфер вивергався потужний водоспад, вода з ревом неслася на людські садиби.

Чимало лиха наробила аварія з третьої години ночі до 10 години ранку, поки її ліквідували. Без води на добу залишився Кіровоград. У селі знесено асфальт, розмито шляхову основу, на городах прорило півтораметрові канави, зіпсувало городину. Жертв, слава Богу, немає. А шкоди завдано на 11 тисяч карбованців. Це лише прямі збитки від ліквідаційних робіт, а ще скільки непрямих. За це управління водоканалу платити відмовилось. Та в сільській Раді склали відповідного акта і вирішили добитись свого через суд, якщо, звичайно, адміністрація не передумає.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

ЗА... ПАЛ...

Прапорщи... танови ре... значення, де... карання не ... нів, хворих ... гласно заяви... тензії. Вони ... рення еле... для служби. ... одного з під... пітана В. Ци... хвороба враз... прапорщиків...

— Історія ... взагалі сумн... відучений в... во небезп... Херсонськ... епідст... — Ві... вання її в ц... ля парку, к... рики, викли... потенціальн... хвороби, хо... пред'явити ... вих претенз... ня санітарн... щодавно в ...

Проекти

...

Авт... літ від... мисловості, ... ричного ма... підприємст... стосуються ... та.

Протягом... детальна ... мені відом... родовищах... то говорит... раїни ранс... Росії тільк... — тисячі. ... з ними, тре... золотодобу... створення, ... доб... лк... лота... мен... кх; зумів ... наду, разо... входили не... води й ф... лікарні, по... лузх кори... пільгами. ... горозвідув... ли при ко... давало мо... великих п... нові родо... ючись на ... лин. Підкр... (на почат... горозвідув... передано ... через 5—6... за перест... новими р...

Ще одн... років в С... старатель... та. Старат... дрібні р... зауважив, ... артілі «не... лізм», і р... гатьох д...

Слово ... родної о... знайдено ... добувної ... Укрзолот... дослідже... чі потуж... нози й ... створити ... ки мінер... «Кіровге... прийнят...

...ИЛЬСЬКИМ ДІТЯМ

...ередав цінних ...голова канадсь... ...драк. Разом з ...ми взяв участь ...раїни І. Плющ.

...млі теж зазна... удару і ни... ...дносяться до ...тегорії радіа... ...руднення. Си... ...адна. Бага... ...нтів просто не... ...мо, коли вони ...но з харчуван... ...опомога наших ...ади потрібна в ...ля нас час.

...рославе, розка... ...ска, про Фонд ...обиля». І чому ...ерете в ньому участь?

...д виник у Ка... ...го, коли весь ...про катастрофу ...ській атомній ...е ми відправляли для дітей Овруцького і Народицького районів Житомирської області одноразові шприци, молоко, консерви і одяг. Допомогли ми сучасним медичним обладнанням і одній з клінік Львова. Чому я займаюся благодійницькою діяльністю? Передусім тому, що я народився на Україні, хоч з п'ятирічного віку живу в Канаді. За професією я лікар, а тому добре розумію, в яку тяжку біду потрапили жителі України після Чорнобильської катастрофи. Особливо діти. Ми допомагатимемо вам у цей важкий час, щоб хоч трохи полегшити життя під час виходу з кризової ситуації. І маємо надію, що Україна стане з часом такою сильною державою, яка зможе в разі необхідності допомогти українській діаспорі в Канаді. Хай вам щастить! Наші серця — з Україною.

Микола ХРІЄНКО.

Коротко

ШУКАЄТЕ АДВОКАТА!

Перша приватна адвокатська контора відкрилася днями у Харкові. Її власник — юрист з 30-річним стажем Юрій Алейников. Перші справи, по яких Алейников виступатиме у суді, пов'язані з діяльністю кооперативів.

Микола КОСИЙ.
Харків.

УКРАЇНСЬКИЙ ТРАМВАЙ

На ВО «Луганськтепловоз», яке після розпаду СРСР опинилося в скрутному становищі, готуються до випуску трамваїв. Створюється принципово нова модель. В розробці беруть участь вчені, інженери Києва, Харкова, Запоріжжя.

ІВА «Схід».

...ОБОДА ВІД ЗЛИДНІВ

...а розраховані ...шук та ініціа... ...тва. Через за... ...ть з навчаль... ...знято 88 під... ...омість випуще... ...Втричі збільше... ...один на вивчен... ...раїни. Відкрито ...ліцеїв... Однак ...жавою пріори... ...плюються на ...реслив у своє... ...ністр народної ...Іван Зязюн.

...ою причиною ...их бід вважав... ...принцип її ...Здавалося б, ...раїни здійснив «подвиг» — добився, щоб на розвиток освіти держава відшкодовувала не менше 10 відсотків національного доходу. І що ж? Нині ця цифра вже досягла позначки 9,3, але всі сподівання на поліпшення життя-буття шкіл, училищ, вузів «з'їдає» інфляція.

Не діє, як слід, Закон і в царині вищої освіти.

— Досі не прийнято документ про акредитацію вузів. Натомість кожен тягне ковдру на себе, як може. Особливо ж престижні університети та інститути. Чому? Щоб зберегти благодатну систему протекціонізму, блатів, кумівства. Сьогодні в багатьох сферах вищої школи панує хаос. Приміром, нещодавно в Харкові створили сільськогосподарський... університет. Його засновник — Міністерство заготівель. Це ж нонсенс! — обурювався виконуючий обов'язки міністра вищої освіти республіки Леонід Каніщенко.

Перелік проблем можна продовжувати нескінченно, хоч першопричину кризи знають усі. Закон про освіту не діє найперше тому, що під нього не підведено найголовнішу базу — свободу від злиднів.

Катерина КІНДРАСЬ.

...А ТРАКТОРЕЦЬ

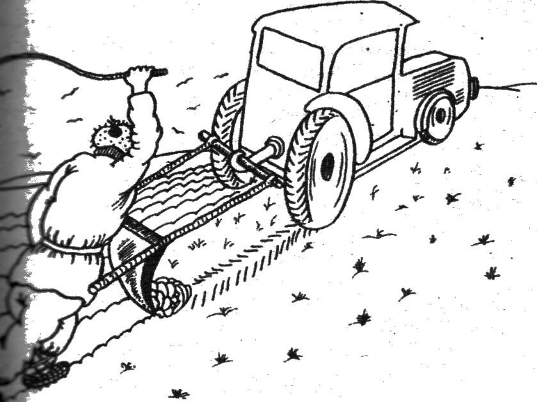

...фермер наів... ...днів тому, що ...нього позаду. ...іншому. Тепер ...новою проб... ...рнути з Мінська переказані заводові свої тяжко зароблені гроші.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігівська область.

Мал. А. ТАЛИМОНОВА.

...СПАД НАД СЕЛОМ

... — немає теле... ...ись чоловік за... ...мобіль і подав... ...А тим часом ...вої труби під ...фер вивергався ...пад, вода з ре... ...людські сади...

...наробила аварія ...ночі до 10 го... ...її ліквідува... ...добу залишив... ...У селі знесено ...шляхову ос... ...прорило півтораметрові канави, зіпсувало городину. Жертв, слава Богу, немає. А шкоди завдано на 11 тисяч карбованців. Це лише прямі збитки від ліквідаційних робіт, а ще скільки непрямих. За це управління водоканалу платити відмовилось. Та в сільській Раді склали відповідного акта і вирішили добитись свого через суд, якщо, звичайно, адміністрація не передумає.

Микола ВОЛОК.
Кіровоградська область.

Пам'ять

ДАР ПРОЗРІННЯ

Ще одна церква Києво-Печерського архітектурно-історичного комплексу — Воскресінська стала діючою. Напередодні референдуму і виборів Президента України глава Української православної церкви Блаженніший Філарет освятив цей храм, який відтепер стане місцем жалоб і молитов за безневинно убієнних в Афганістані.

На освячення прибули колишні воїни-«афганці», матері загиблих, вдови, священнослужителі.

Під склепінням храму рукою іконописця старослов'янською в'яззю виведено «І наповнилися духом святим апостоли, і заговорили іншими мовами...». Дар Божий говорити мовами інших народів учні Христа одержали після святого Воскресіння Спасителя.

Владику Філарета хлібом-сіллю зустрічав перед освяченням голова Всеукраїнської спілки воїнів-ветеранів Афганістану С. Червонописький. Той самий Червонописький, який на І З'їзді народних депутатів СРСР обурювався тим, що в залі не чути слова «комунізм». Життя навчило мужнього «афганця» промовляти нині інші слова. Господь дарує сьогодні йому і всім нам прозріння.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ.

Знак біди

ЗА ГРАТАМИ ПАЛИЧКА КОХА

Прапорщики закритої установи республіканського значення, де відбувають покарання не менше 700 в'язнів, хворих на туберкульоз, гласно заявили про свої претензії. Вони вимагають створення елементарних умов для служби. За свідченням одного з підлеглих роти капітана В. Цивіна, небезпечна хвороба вразила 20 відсотків прапорщиків.

— Історія цієї установи взагалі сумна,— розповів завідуючий відділом особливо небезпечних інфекцій Херсонської обласної санепідст... В. Пан...ський. — Ви...сам факт ...зташування її в центрі Херсона, біля парку, кондитерської фабрики, викликає тривогу. Це потенціальний розплідник хвороби, хоча ми не можемо пред'явити персоналу суттєвих претензій щодо порушення санітарного режиму. Нещодавно в області виявлено 300 хворих, які вийшли з місць позбавлення волі і проживають без прописки, не працюють. І це тоді, коли на Херсонщині показник по захворюванню на туберкульоз вищий від середньореспубліканського — за п'ять останніх років зафіксовано 3148 хворих. Особливо страждають діти. Але комісія з колишньої Ради Міністрів республіки, яка раніше вивчала проблему на місці, відхилила доказ санепідстанції щодо невдало обраного місця для такої лікарні. «Паличка коха,— заявив поважний її представник, — через 6-метровий паркан не плигне».

Начальника облуправління внутрішніх справ А. Потапенка теж непокоїть темна пляма на тлі міста. Але де взяти кошти для будівництва нової лікарні за його межами?

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Проекти

...ОЛОТ...О, ЗА ТОБОЮ ПРИЙШЛИ

Авт...ого ...лу 16 літ від... золотодо...ній промисловості, піднявшись від гірничого майстра до директора підприємства. Його пропозиції стосуються українського золота.

Протягом останніх 10 років детальна розвідка, наскільки мені відомо, ведеться на 2—3 родовищах України. Коли так, то говорити про золото України рано: у Казахстані й Росії тільки дрібних родовищ — тисячі. Щоб нам зрівнятися з ними, треба створити власну золотодобувну галузь. До її створення, 1924 року, СРСР доб... лиш кілька ... в золота, ...менш ніж чере... 15 років зумів обігнати США і Канаду, разом узяті. В галузь входили не тільки рудники, заводи й фабрики, а й школи, лікарні, пошта, торгівля, галузь користувалась певними пільгами. Важливо, що геологорозвідувальні партії існували при кожному руднику, що давало можливість діяти на великих площах, відкриваючи нові родовища, не відволікаючись на пошук інших копалин. Підкреслюю це, бо, коли (на початку 50-х років) геологорозвідувальні роботи було передано до Мінгеології, то через 5—6 років сировинна база перестала поповнюватись новими родовищами.

Ще одне. До початку 50-х років в Союзі було розвинене старательське добування золота. Старателі обробляли тільки дрібні родовища. Але Сталін зауважив, що старательські артілі «не вписуються в соціалізм», і роботи припинили, багатьох директорів посадили. А років через три виявилось: щоб компенсувати втрати старательського золота (25—30 тонн), треба побудувати 9 комбінатів...

Це — історія. Що робити нам? Перше — терміново створити потужну спеціалізовану геологорозвідувальну експедицію, що займалася б тільки золотом на всій території України. Розвідка родовищ мусить тривати не більше 3—4 років, а не так, як у Берегові, — 20. Така організація є: це київське ВГО, що раніше працювало на уран. Це об'єднання має потужну технічну базу, висококваліфіковані кадри, а головне — досвід проходження гірських і підземних виробіток.

Друге. У ході розвідок на одне велике родовище буде знайдено до десяти дрібних, розробка яких державним способом невигідна. Отже, варто подумати про організацію старательського видобутку. А куди подіти руду, видобуту старателями? Адже у нас ще нема заводів для її переробки. Тут варіантів кілька. Можна посилати її на мідеплавильні заводи як флюсову добавку, з поверненням золота на Україну. До речі, це буде найдешевше золото. Можна тримати цю руду на складі — до пуску власних збагачувальних заводів. Або — продавати руду тому ж Казахстанові.

І останнє — необхідно створити державний координаційний і контролюючий орган.

Костянтин РОЖНОВ.
Кіровоград.

До речі

Слово — заступникові голови Комісії ВР України з питань народної освіти і науки П. КИСЛОМУ: «Поклади золота на Україні знайдено в шести областях, тож питання про організацію золотодобувної промисловості актуальне. Наші пропозиції: створити Укрзолото при Кабінеті міністрів, виділити кошти для повного дослідження родовищ, перекинути на золото вивільнені виробничі потужності комбінату в Жовтих Водах. Щоб мати якісні прогнози й повні металогенічні карти перспективних регіонів, треба створити науковий колектив на базі Інституту геохімії та фізики мінералів, Донецького політехнічного інституту, експедиції «Кіровгеологія» протягом 1992 року. Кабінет міністрів мусить прийняти термінові рішення з цих питань».

Наші ...

НАФТА — ЗДОРО...

Нарешті наша несмілива гласність нерішуче підступилася до південного арсеналу з півмільйонним населенням — Миколаєва. З самих початків існування, коли на місцевій верфі побудували перший корабель «Святой Николай», місто працювало на війну. Військова промисловість — справа не менш брудна, ніж сама війна. І щоб привернути до колись забороненої теми увагу, кореспондента «Голосу України» запросив до міста керівник малого підприємства «Екотехніка» АНАТОЛІЙ ШЕЛУДЯКОВ.

І яхта «Косатка», яка належить ВО «Екватор», відійшла від причалу місцевого яхт-клубу.

— Вище, — показує рукою Анатолій, — завод імені 61 комунара. Ліворуч по курсу — Чорноморський суднобудівний завод, ще нижче — «Океан». Всі працюють «на війну». Торік з протичовнового корабля прямо навпроти міського пляжу у воду вилилося 5 тонн пального. Командир заплатив штраф. Чотири роки тому у Вознесенську (100 кілометрів вище від Миколаєва) в Буг упала цистерна з нафтою. Лише сьогодні можна сказати, що річка очистилася. Миколаївська нафтобаза, яка побудована дуже давно, платить по 70 тисяч карбованців штрафів на місяць. Цистерни проіржавіли, паливо просочується в грунтові води, потрапляє в лиман. Земля під нею — наче губка...

— Чорноморський суднобудівний. Коли спускали черговий авіаносець, кілька тонн палива вилилося у воду. Он ще один добудовують.

В бінок... назва: «Вар... го збирають... ядерним па... заводі. Ска... уже було! ...путь», побу... теж заванта... ді. І нічого ... мовчав.

Місто за... вими об'єкт... По перимет... діоперехопл... лення крила... ріже смуга ... якою зліта... А над яхто... вузьким лим... ся вертол... на ціль, бр... пролітали н... ву заходили... жуть, таке ... НАТОвські ... земному мо...

— За ви... кий лиман, ... помічник ... ки» Юрій ... відлив дещ... Дідусеві...

Якби ли... ся у чарк... міцне здоро... рий!

Чемно ро... ро-Бузькому... каналі з гр... обмінявшис... стами. І — ...

— Тижде... було, — на... дину, конста... а якщо не м... канал, за ... найаварійні... зі...

В глибині ... дельти Дн... Херсонська ... кери під ... оточені бон... падку аварі... лилася по а... аварія на п...

ДРУГИЙ ТЕЛЕТ...

Кілька місяців тому в телеефір вийшла перша програма під назвою «Тайм ФК «Динамо» (Київ)». Судячи з пошти, вона сподобалася прихильникам спорту в Україні. Готова до демонстрації нова передача, яка демонструватиметься в четвер о 20.35 по другій програмі УТ.

Її насиченість велика. Глядачам пропонуватиметься зустріч з ветеранами-динамівцями — гравцями «золотого складу» зразка 1961 року. Болільники побачать зно... рок», таких, ... бановський, ... Сабо, Біба та... хроніка тих ... недавнього т... ветеранів киї... з командою ... тів.

Своєрідним ... нішнього скл... кадри хронік... чів за Супер... року проти ... варії».

З ПОТОКУ ПОВІДОМ...

ФІГУРНЕ КАТАННЯ. Киянин Дмитро Дмитренко здобув золоту медаль в одиночному катанні на чемпіонаті світу серед молоді.

ХОКЕЙ. Відкритий чемпіонат. «Крила Рад» — «Трактор» — 3:1, «Ітіль» — «Автомобіліст» — 1:1, «Торпедо» (Ярославль) — «Авангард» — 2:3, «Торпедо» (Нижній Новгород) — «Спартак» — 4:4.

ФУТБОЛ. У Китаї завершився перший чемпіонат світу серед жінок. У фінальному матчі збірна США перемогла футболісток Норвегії — 2:1.

У колишньому СРСР названо 33-ох найкращих футболістів за підсумками сезону: **воротарі** — С. Черчесов («Спартак» М.), Д. Харін (ЦСКА), М. Єрьомін (ЦСКА); **ліві захисники** — В. Кульков («Спартак» М., «Бенфіка»), С. Колотовкін (ЦСКА), С. Шматоваленко («Динамо» К.); **праві захисники** — Д. Галямін (ЦСКА), О. Полукаров («Торпедо»), О. Лужний («Динамо» К.); **центральні захисники** — ... («Динамо» ... ров («Чорно... хімов («Па... **центральні** ... А. Цвейба ... С. Третяк ... А. Саркісян ... **праві півзах...** ...нєєв (ЦСКА... ...нко («Спарт... ...шков («Торп... ...**ні півзахисн...** ...товий («Спа... ...тарчук (ЦСК... («Динамо» ... **...хисники** — ... (ЦСКА), А. ... ...мо» М.), ... («Пахтакор»... **...ральні півзах...** ...лімов («Спа... ...жа»), Д. П... М.), В. Бр... **праві напада...** («Динамо» ... Д. Радченко... С. Кир'яков... **ліві нападак...** ...нов («Динам... ...ков («Торпе... (ЦСКА).

ГОЛОС України

Знак біди

...ГРАТАМИ ...ИЧКА КОХА

...закритої ус- ...публіканського ...ідбувають по- ...ше 700 в'яз- ...туберкульоз, ...про свої пре- ...магають ство- ...нтарних умов ...а свідченням ...лих роти ка- ...а, небезпечна ...а 20 відсотків

...цієї установи ...— розповів за- ...ілом особли- ...них інфекцій ...бласної сан- ...Пан...ський. ...акт ...ташу- ...рі Херсона, бі- ...литерської фаб- ...тривогу. Це ...розплідник ...ми не можемо ...рсоналу суттє- ...щодо порушен- ...режиму. Не- ...асті виявлено 300 хворих, які вийшли з місць позбавлення волі і проживають без прописки, не працюють. І це тоді, коли на Херсонщині показник по захворюванню на туберкульоз вищий від середньореспубліканського — за п'ять останніх років зафіксовано 3148 хворих. Особливо страждають діти. Але комісія з колишньої Ради Міністрів республіки, яка раніше вивчала проблему на місці, відхилила доводи санепідстанції щодо невдало обраного місця для такої лікарні. «Паличка коха,— заявив поважний її представник, — через 6-метровий паркан не плигне».

Начальника облуправління внутрішніх справ А. Потапенка теж непокоїть темна пляма на тлі міста. Але де взяти кошти для будівництва нової лікарні за його межами?

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

...ОТ...О, ЗА ТОБОЮ ПРИЙШЛИ

...пу 16 ...одо...ній про- ...нявшись від гі- ...а до директора ...його пропозиції ...аїнського золо-...

...танніх 10 років ...відка, наскільки ...едеться на 2—3 ...аїни. Коли так, ...о золото Ук- ...Казахстані й ...рібних родовищ ...нам зрівнятися ...створити власну ...галузь. До її ...4 року. СРСР ...ілька ... в зо- ...ж через 15 ро- ...ати США і Ка- ...яті. В галузь ...ки рудники, за- ...и, а й школи, ...торгівля, га- ...лась певними ...во, що геоло- ...партії існува- ...у руднику, що ...ть діяти на ...відкриваючи ...не відволіка- ...інших копа- ...о це, бо, коли ...років) геоло- ...роботи було ...інгеології, то ...сировинна ба- ...поповнюватись ...цами.

...початку 50-х ...уло розвинене ...обування золо- ...робляли тільки ... Але Сталін ...старательські ...ються в соціа- ...припинили, ба- ...ів посадили.

А років через три виявилось: щоб компенсувати втрати старательського золота (25—30 тонн), треба побудувати 9 комбінатів...

Це — історія. Що робити нам? Перше — терміново створити потужну спеціалізовану геологорозвідувальну експедицію, що займалася б тільки золотом на всій території України. Розвідка родовищ мусить тривати не більше 3—4 років, а не так, як у Береговім, — 20. Така організація є: це київське ВГО, що раніше працювало на уран. Це об'єднання має потужну технічну базу, висококваліфіковані кадри, а головне — досвід проходження гірських і підземних виробіток.

Друге. У ході розвідок на одне велике родовище буде знайдено до десяти дрібних, розробка яких державним способом невигідна. Отже, варто подумати про організацію старательського видобутку. А куди подіти руду, видобуту старателями? Адже у нас ще нема заводів для її переробки.

Тут варіантів кілька. Можна посилати її на мідеплавильні заводи як флюсову добавку, з поверненням золота на Україну. До речі, це буде найдешевше золото. Можна тримати цю руду на складі — до пуску власних збагачувальних заводів. Або — продавати руду тому ж Казахстанові.

І останнє — необхідно створити державний координаційний і контролюючий орган.

Костянтин РОЖНОВ.
Кіровоград.

До речі

...упниковi голови Комісії ВР України з питань на... ...науки П. КИСЛОМУ: «Поклади золота на Україні ...и областях, тож питання про організацію золото...словості актуальне. Наші пропозиції: створити ...Кабінеті міністрів, виділити кошти для повного ...овищ, перекинути на золото вивільнені виробни... ...мбінату в Жовтих Водах. Щоб мати якісні прог... ...талогенічні карти перспективних регіонів, треба ...ий колектив на базі Інституту геохімії та фізи... ...онецького політехнічного інституту, експедиції ...протягом 1992 року. Кабінет міністрів мусить ...ві рішення з цих питань».

Наші мандрівки

НАФТА — ЗДОРОВ'Я ПОСЕЙДОНА

Нарешті наша несмілива гласність нерішуче підступилася до південного арсеналу з півмільйонним населенням — Миколаєва. З самих початків існування, коли на місцевій верфі побудували перший корабель «Святой Николай», місто працювало на війну. Військова промисловість — справа не менш брудна, ніж сама війна. І щоб привернути до колись забороненої теми увагу, кореспондента «Голосу України» запросив до міста керівник малого підприємства «Екотехніка» АНАТОЛІЙ ШЕЛУДЯКОВ.

І яхта «Косатка», яка належить ВО «Екватор», відійшла від причалу місцевого яхт-клубу.

— Вище, — показує рукою Анатолій, — завод імені 61 комунара. Ліворуч по курсу — Чорноморський суднобудівний завод, ще нижче — «Океан». Всі працюють «на війну». Торік з протичовнового корабля прямо навпроти міського пляжу у воду вилилося 5 тонн пального. Командир заплатив штраф. Чотири роки тому у Вознесенську (100 кілометрів вище від Миколаєва) в Буг упала цистерна з нафтою. Лише сьогодні можна сказати, що річка очистилася. Миколаївська нафтобаза, яка побудована дуже давно, платить по 70 тисяч карбованців штрафів на місяць. Цистерни проіржавіли, паливо просочується в грунтові води, потрапляє в лиман. Земля під нею — наче губка...

— Чорноморський суднобудівний. Коли спускали черговий авіаносець, кілька тонн палива вилилися у воду. Он ще один добудовують.

В бінокль прочитується назва: «Варяг». До речі, його збираються завантажувати ядерним паливом прямо на заводі. Скандал? Скільки їх уже було! Судно «Севморпуть», побудоване в Керчі, теж завантажували на заводі. І нічого: народ не знав і мовчав.

Місто затиснене військовими об'єктами, частинами. По периметру — щогли радіоперехоплення для виявлення крилатих ракет. Навпіл ріже смуга відчуження, над якою злітають винищувачі. А над яхтою, коли ми йшли вузьким лиманом, розважалися вертолітники: заходили на ціль, брали під приціл, пролітали над головою і знову заходили «в атаку». А кажуть, таке роблять лише НАТОвські вояки у Середземному морі...

— За вихід у Дніпровський лиман, — підняв чарку помічник капітана «Косатки» Юрій Серебреников. І відлив дещицю у воду. — Дідусеві...

Якби лише горілка лилася у чарку Посейдона — міцне здоров'я мав би старий!

Чемно розминулися у Дніпро-Бузькому судноплавному каналі з грецьким танкером, обмінявшись вітальними жестами. І — сіли на мілину.

— Тиждень тому її тут не було, — налягаючи на жердину, констатує Анатолій, — а якщо не ми, а танкер? Цей канал, за статистикою, — найаварійніше місце в Союзі...

В глибині вузької протоки дельти Дніпра причаїлася Херсонська нафтобаза. Танкери під розвантаженням оточені бонами, щоб, у випадку аварії, нафта не розлилася по акваторії. А якщо аварія на підході?

— У Венесуелі подібне сталося у дельті ріки. Комиш абсорбував нафту і десять років потроху випускав. Гинуло все живе.

Помити руки з піском у цих місцях неможливо — не пісок, а якась жирна субстанція. З неї складаються всі острови Дніпровського лиману. Якщо вилити сюди нафту...

От ми і підійшли до мети нашої подорожі. Дніпровська дельта з її унікальною флорою і фауною — найменш захищене місце. Тут кілька заповідників, а найближча база спеціальних суден, обладнаних нафтозбиральною апаратурою — в Іллічівську. Була тут невеличка аварія — так вони добиралися сюди дві доби. Спеціальне обладнання повинно бути тут, під рукою. Місцеві комітети охорони природи, коли ми висловили ідею створення комплексної системи, підтримали її. Але що вони можуть з своїм нечисленним штатом? Виконувати функції екологічної поліції, оштрафувати. А хто збере бруд? На Заході ці функції передаються приватним фірмам. Ми готові взяти участь у програмі порятунку Дніпро-Бузького лиману. У нас є своя концепція, деякі розробки. «Екотехніка» виготовляє за власною технологією бонові огорожі з прив'язкою до конкретних умов, спеціальну нафтостійку тканину, має досвід. Потрібні партнери і спонсори.

Для тих, хто зацікавився програмою, з пропозиціями звертатися: Миколаїв, вул. Сивашської дивізії, 56, НВО «Екотехніка».

Костянтин ПАРИШКУРА.
Миколаїв — Дніпро-Бузький лиман.

Знай наших!

БОНДАР ІДЕ НА РЕКОРД

Постановник трюків, керівник кінокаскадерів автомотородео інгульчанин Віталій Бондар не задовольнився тим, що разом з колегами знявся у 7 художніх фільмах, він вирішив ще й потрапити до книги рекордів Гіннеса. Уже зараз він почав наполегливо тренуватися в їзді на спортивному мотоциклі стоячи, без допомоги рук, щоб у квітні наступного року промчати так без зупинок від Кривого Рогу до Дніпропетровська.

— Звичайно, чотири години безперервної їзди вимагають неабияких фізичних зусиль,— розповів Віталій,— і все ж я спробую подолати 150-кілометрову відстань.

Автори популярної програми Гіннес-шоу вже надіслали телеграму Бондарю, що готові зафіксувати новий рекорд.

Микола КРАМАРЕНКО.
Кривий Ріг.

О, люди, люди!

МІНА НЕ ВИБУХНУЛА

У неділю на київському Подолі, у приміщенні синагоги, місцева міліція виявила дві гранати й два артилерійські снаряди. Усе це являло собою кустарну міну натяжної дії. Терміново викликані сапери знешкодили пристрій. Подробиці буде повідомлено пізніше.

Спорт

ДРУГИЙ ТЕЛЕТАЙМ

Кілька місяців тому в телеефір вийшла перша програма під назвою «Тайм ФК «Динамо» (Київ)». Судячи з пошти, вона сподобалася прихильникам спорту в Україні. Готова до демонстрації нова передача, яка демонструватиметься в четвер о 20.35 по другій програмі УТ.

Її насиченість велика. Глядачам пропонуватиметься зустріч з ветеранами-динамівцями — гравцями «золотого складу» зразка 1961 року. Болільники побачать знову видатних «зірок», таких, як Каневський, Лобановський, Войнов, Макаров, Сабо, Біба та інших. Це буде хроніка тих незабутніх часів і недавнього товариського матчу ветеранів київського «Динамо» з командою загону космонавтів.

Своєрідним натяком для нинішнього складу будуть славні кадри хроніки переможних матчів за Суперкубок УЄФА 1975 року проти мюнхенської «Баварії».

У традиційній рубриці на вас чекає зустріч з легендарним Йоханом Кройффом. Ще один розділ — уроки футболу. Глядачі також дістануть відповідь на запитання, що то за шикарні «Мерседеси» з'явилися в Києві, чи тільки на власні потреби використовуються кошти, зароблені футбольним клубом «Динамо» (Київ)?..

Єдине шкода, що передача транслюватиметься по другій програмі, яка охоплює не всі регіони України. Українське телебачення, на жаль, не балує нас спортивними передачами. Тому ця, гадаю, заслуговує на першу програму.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

ФІГУРНЕ КАТАННЯ. Киянин Дмитро Дмитренко здобув золоту медаль в одиночному катанні на чемпіонаті світу серед молоді.

ХОКЕЙ. Відкритий чемпіонат. «Крила Рад» — «Трактор» — 3:1, «Ітіль» — «Автомобіліст» — 1:1, «Торпедо» (Ярославль) — «Авангард» — 2:3, «Торпедо» (Нижній Новгород) — «Спартак» — 4:4.

ФУТБОЛ. У Китаї завершився перший чемпіонат світу серед жінок. У фінальному матчі збірна США перемогла футболісток Норвегії — 2:1.

У колишньому СРСР названо 33-ох найкращих футболістів за підсумками сезону: **воротарі** — С. Черчесов («Спартак» М.), Д. Харін (ЦСКА), М. Єрьомін (ЦСКА); **ліві захисники** — В. Кульков («Спартак» М., «Бенфіка»), С. Колотовкін (ЦСКА), С. Шматоваленко («Динамо» К.); **праві захисники** — Д. Галямін (ЦСКА), О. Полукаров («Торпедо»), О. Лужний («Динамо» К.); **центральні захисники** — А. Чернишов («Динамо» М.), Ю. Никифоров («Чорноморець»), Р. Рахімов («Памір»); **передні центральні захисники** — А. Цвейба («Динамо» К.), С. Третяк («Чорноморець»), А. Саркісян («Арарат»); **праві півзахисники** — І. Корнєєв (ЦСКА), Г. Перепаденко («Спартак» М), С. Агашков («Торпедо»); **центральні півзахисники** — О. Мостовий («Спартак» М.), В. Татарчук (ЦСКА), О. Тетрадзе («Динамо» М.); **ліві півзахисники** — Д. Кузнецов (ЦСКА), А. Кобелєв («Динамо» М.), О. П'ятницький («Пахтакор»); **передні центральні півзахисники** — І. Шалімов («Спартак» М, «Фоджа»), Д. Попов («Спартак» М.), В. Брошин (ЦСКА); **праві нападаючі** — С. Юран («Динамо» К., «Бенфіка»), Д. Радченко («Спартак» М.), С. Кир'яков («Динамо» М.); **ліві нападаючі** — І. Коливанов («Динамо» М.), Ю. Тишков («Торпедо»), О. Сергєєв (ЦСКА).

ПОГОДА

3—4 грудня на Україні передбачається часом невеликий мокрий сніг з дощем, слабка ожеледь. Вітер північно-західний, 7—12 метрів за секунду. Температура на протязі доби від 3 градусів морозу до 3 градусів тепла.

По Києву та області сьогодні вдень місцями невеликі опади, слабка ожеледь. Вітер північно-західний, 7—12 метрів за секунду. Температура від 3 градусів морозу до 2-х градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Черговий по випуску номера Костянтин ПАРИШКУРА.
Тел. 441-86-20

КРИЛА УКРАЇНИ

Сьогодні ми продовжуємо розмову про створення в Україні власного авіаційного транспорту, започатковану ще в травні цього року публікаціями: «Суверенній Україні — власний повітряний транспорт» та «Як стати повітряною державою» («Голос України» від 21 та 23 травня 1991 року). Однак з того часу багато що змінилося.

Перебравши у свою власність авіаційний транспорт, Україна повинна подбати про те, щоб він надійно працював і розвивався. Тож якщо в попередніх публікаціях ми лише намагалися накреслити шлях незалежного розвитку української авіації, то сьогодні, після референдуму, знайомимо із конкретними пропозиціями, запрошуємо до співробітництва всіх причетних до цієї важливої справи.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРУ УКРАЇНИ В. ФОКІНУ

Не гаючи часу на преамбули та надто довгі вступи про те, чи потрібне нині Україні власне агентство, скільки має щороку «Аерофлот» від пасажирських та вантажних перевезень у 25 наших областях, ми заявляємо про готовність науково-промислового авіакомплексу, розташованого в суверенній державі, створити за порівняно короткий строк парк пасажирських і транспортних літаків серії Ан-218, Ан-74, Ан-76. Це дозволяє зробити і значне скорочення випуску машин для потреб оборони. Але в Україні немає замовника, бо немає ні приватної, ні державної, ні акціонерної компанії, яка б на ділі замінила віджилі структури «Аерофлоту». Зайве нагадувати про значні прибутки, що можуть надходити від такої компанії. Не скористатися цією ідеєю в умовах економічної кризи було б просто нерозумно. Інакше нею скористаються інші, і гроші знову потечуть повз казну України.

Поспішаймо. Необхідно терміново забезпечити всі умови для створення авіакомпанії з експлуатації повітряних кораблів і на місцевих, внутрішніх, і на зовнішніх лініях. Як вона називатиметься — «Крила України», «Український літак» — не так важливо. Важливо, щоб вона склала гідну конкуренцію «Аерофлоту» та іншим компаніям, які виникають у різних куточках колишнього Радянського Союзу.

В'ячеслав БОГУСЛАЄВ, генеральний директор ВО «Моторобудівник» (Запоріжжя);
Федір МУРАВЧЕНКО, генеральний конструктор ЗМКБ «Прогрес» (Запоріжжя).

ГОРЕ ЧАЄЧЦІ-НЕБОЗІ,

або ЯК НАМ ЛІТАТИ

ДАВАЙТЕ-НО тверезо оцінимо, яку авіаційну техніку ми маємо. Система її розподілу вкрай зцентралізованим союзним Міністерством цивільної авіації десятки років була такою, що «окраїнам» залишали застарілу техніку, а московські аеропорти прибирали до рук найновіші, найперспективніші літаки. Результатом такої політики стало те, що п'ятдесятимільйонна республіка не має жодного свого трансконтинентального літака Іл-62, жодного аеробуса Іл-86, жодного наймасовішого і високоефективного транспортного літака Іл-76. Як може Україна за такого стану речей стати міжнародною авіаційною державою? А ті літаки, які закріплені за виробничим об'єднанням «Авіалінії України» (Іл-18, Ан-24, Ан-2, Ту-134, Як-40 та й Ту-154) — малоприбуткові та неперспективні. Іл-18, наприклад, уже повністю відпрацював свій ресурс і не експлуатується, Ан-24 також незабаром припинить свою роботу з тих же причин. Але ж це наймасовіший літак на Україні. Як-40 працює на межі збитковості, майже вхолосту через низьку ефективність паливної системи, не кажу вже про літаки Ан-2, які експлуатуються до цього часу, незважаючи на те, що вийшли на лінії ще після війни. Отакий парк авіаційної техніки має Україна. Становище тривожне, якщо до цього додати, що близько 80 відсотків свого календарного часу літаки простоюють на аеродромах, а це вдвоє більше, ніж у західних компаніях.

До цього слід додати, що й сьогодні «Авіалінії України» переводять близько 90 відсотків свого прибутку союзному Міністерству цивільної авіації.

Мабуть, усі знають, що недавно з великими урочистостями відкривалася регулярна авіалінія за маршрутом Київ — Нью-Йорк. Але мало хто знає, що для цих рейсів Україні доводиться орендувати літаки типу Іл-62, а також екіпажі в урядового московського авіапідприємства. Адже монополія на закордонні авіаперевезення в Москві, відповідно туди йде і зароблена валюта. Адже від авіарейсів Київ — Нью-Йорк Україна одержує тільки 10 відсотків валютних надходжень.

Та дехто з керівництва «Авіаліній України» ще й досі впевнений, що «розлучатись» з Аерофлотом не слід. Мовляв, потрібно ще почекати, поки він передасть Україні нову авіаційну техніку. Я ж маю з цього приводу дещо іншу думку, і вона збігається з думкою Леоніда Кравчука. А він казав, що Україні слід зайнятися створенням власного парку пасажирської та транспортної авіації і базою для цього повинні послужити ОКБ імені Антонова, Київський механічний, Харківський, Запорізький моторобудівні та Південний машинобудівний заводи. До цього ще, мабуть, варто додати Київський та Харківський авіаційні вузи. Причому, доцільно було б перетворити існуючий Київський інститут інженерів цивільної авіації в Український авіаційний університет, який би став головним навчальним, науковим, а частково і проектно-конструкторським центром авіабудівництва України.

Але сьогодні навіть Аерофлот орієнтується не тільки на союзну авіаційну промисловість. Наприклад, він веде переговори про придбання в оренду широкофюзеляжних західних літаків А-310.

Тому і Україна повинна для початку закупити, наприклад, 5—10 найпопулярніших американських широкофюзеляжних аеробусів типу «Боїнг-747».

Не останнє місце в нашій авіаційній промисловості повинне займати проектування та виробництво військової авіаційної техніки. Адже це реальні кроки до незалежності, тим більше за умов створення своєї армії. Це все дозволить нам позбутися залежності від такої монополізованої організації, як союзне Міністерство авіаційної промисловості. Бо, як відомо, її літаки мають порівняно низьку паливну ефективність і високу складність технічного обслуговування. Тобто мова йде про недосконалість та низьку технологічність авіаційних конструкцій. А це і є однією з головних причин того, що, як ми вже говорили, наші літаки вдвічі менше перебувають у повітрі і простоюють на землі до 80 відсотків усього календарного часу.

У зв'язку з цим, як це не парадоксально, з тривогою доводиться чекати того часу, коли союзна авіаційна промисловість почне поставляти нову, дуже дорогу авіаційну техніку типу Іл-96-300 та типу Ту-204, адже вона також буде простоювати на землі стільки ж часу.

Якщо в передових західних авіакомпаніях працезатрати на одну годину нальоту становлять 10—20 людино-годин, то в Аерофлоті ця цифра — до 50—60 людино-годин, або якщо трудомісткість технічного обслуговування нашого вітчизняного аеробуса Іл-86, наприклад, за формою номер два становить 4900 людино-годин, то для аналогічного американського літака «Боїнг-747» — 128 людино-годин, тобто в 38 разів менше. Так само і простій нашого аеробуса Іл-86 на технічному обслуговуванні за формою номер два — 192 години, а американського «Боїнга-747» — усього лиш 9 годин.

Тому, виходячи хоч би з наведених даних, давайте зробимо деякі висновки, а саме: вирішимо, на які зразки авіаційної техніки і технологію її експлуатації ми повинні орієнтуватись. І паралельно створювати українську незалежну авіаційну промисловість, такі ж високоефективні трансконтинентальні пасажирські літаки та аеробуси. Як відомо, в ОКБ імені Антонова вже розробляється український аеробус.

Що ж до транспортної авіації, то можна говорити, що вона на Україні уже створена. Це широковідомі літаки «Руслан» та «Мрія», які також використовують високоефективні двоконтурні двигуни Запорізького конструкторського бюро. Тож залишається ще розробити невеликий транспортний літак для масових перевезень.

Федір ЧУПРИНА, кандидат економічних наук.

НЕБО КЛИЧЕ НАС

Чому в західних бізнесменів голова йде обертом, коли вони приїздять до нас? Бо, кажуть, ви по золоту ходите, а не можете його зібрати. Сконцентруємо увагу на одній справі, налагодивши яку належним чином, можна значно поліпшити авіатранспортне обслуговування економіки та пасажирських перевезень України.

Отже, Верховна Рада взяла під юрисдикцію України всі об'єкти союзної власності. Проте й досі всі літаки працюють на монополіста — «Аерофлот». Хто їх забере? Мабуть, ніхто. Та, може, й не варто забирати. Потрібно створити конкурентоспроможну фірму, яка працювала б для України, запропонувавши клієнтам сервіс вищого гатунку. І, можливо, за нижчими розцінками.

Дехто може сказати, що у нас уже є «Авіалінії України». Але то невеликий орендний колектив; який зорієнтований лише на здійснення рейсів «за бугор». Та й використовує він літаки (Ту, Іли) далеко не міжнародного класу. До того ж йому треба не один рік, щоб зібрати кошти, необхідні для замовлення машин.

А вихід зовсім не складний. Потрібно створити акціонерну авіакомпанію. Скажімо, «Крила України». Бізнесмени знають, напевне, що транспорт — це якраз та галузь, куди вкладати капітал не страшно за будь-яких часів. Відтак проблеми акціонерів не повинно бути. Отже, для початку необхідні кілька крупних вкладників (ними можуть також бути приватні особи) для формування статутного фонду авіакомпанії. Такий фонд, наприклад, становить 300 мільйонів карбованців. Фірми-засновники дбають про ініціативну групу (команду), яка береться за практичне втілення ідеї в життя. Що потрібно для успішного розгортання діяльності авіакомпанії «Крила України»? Правове забезпечення, фінанси (комерційний «Аеробанк України»), рада директорів з нечисленним апаратом, інформцентр, маркетингова служба, центр менеджменту. Авіакомпанія будує свої відносини з авіазагонами, аеропортами та підприємствами забезпечення (ремонт, пальне, сервісне обслуговування тощо) на контрактовій основі. Пріоритет «Крил України», безумовно, визначатимуть сучасні аеробуси Ан-218, на які вона дає цільове замовлення промисловцям. Основні потужності по випуску цього престижного літака розташовані саме на Україні. Парадокс ситуації в тому, що сьогодні немає кому виступити замовником цих машин. Промисловий комплекс чекає, тож сам Бог велів створити, причому негайно, авіакомпанію «Крила України». Інакше ми ніколи не станемо господарями свого неба. Варто нагадати, що «Аерофлот» з дня на день переходить у власність Росії, надходить інформація про швидке народження в тій же Росії десятків авіакомпаній. Тобто люди Єльцина не дрімають.

Отже, в найкоротші строки слід зібрати всі машини, приписані до аеропортів України, налагодити чітку роботу на існуючих маршрутах пасажирських і вантажних перевезень (85—90 відсотків двигунів на цих машинах — запорізькі), щоб з'явилися кошти на шосте, найсучасніше покоління літаків. Українських літаків, якщо ми не втратимо шанс для створення незалежної авіакомпанії.

Не виключаю, що ця компанія виникне як приватна із залученням закордонних інвестицій, адже ми на порозі ринку. І — на здоров'я. Була б користь державі. Лозунгова незалежність — звичайна демагогія. Годі закликати до боротьби за самостійність на словах. Треба робити діло. Авіакомпанія — одне з джерел істотного поповнення української державної казни. Бо з порожньою казною ні про яку незалежність не може бути й мови. Словом, треба енергійно шукати варіанти, поки обставини самі підштовхують до важливого починання.

Олександр МИХАЙЛЮТА,
власний кореспондент «Голосу України».
Запоріжжя.

«Відкритий лист Прем'єр-міністру», який публікується в номері, то результат перших кроків до створення авіакомпанії «Крила України». Далі — треба здійснити техніко-економічне обгрунтування. «Голос України» бере на себе роль збудника спокою. Прохання до ділових людей і власників, які хотіли б вкласти капітал і потім стабільно одержувати дивіденди, виходити на контакт (330121, Запоріжжя-121, вул. Чуйкова, 33/41, телефон 57-17-73).

СОЦІАЛЬНИЙ захист трудящих у наш складний час особливо хвилює людей, і насамперед — старше покоління, яке, віддавши багаторічну працю на користь Батьківщини, виявилося практично у злиднях, позбавлене можливості пристойно дожити свій вік. Прийнятий лише у третьому читанні Верховною Радою України Закон «Про пенсійне забезпечення громадян» так і не набрав чинності. З цього приводу до редакції «Голосу України» надходить багато листів читачів.

«Верховна Рада України прийняла пенсійний Закон. Але ж коли і на яких умовах він запрацює? Чи ж дочекаються люди похилого віку нової пенсії?» — запитує ветеран війни і праці М. Кравченко з села Устимівка Київської області. Актуальних питань пенсійного забезпечення торкаються у своїх листах І. Писаренко з Чернігівщини, Г. Синкевич з Черкащини, З. Винничук з Івано-Франківщини, майже сто робітників і спеціалістів запорізького заводу «Дніпроспецсталь», зокрема А. Клюєв, В. Ткалич, В. Зайченко та інші.

Редакція попросила голову постійної Комісії Верховної Ради України з питань ветеранів, пенсіонерів, інвалідів, репресованих, малозабезпечених і воїнів-інтернаціоналістів народного депутата України М. НАУМЕНКА відповісти на ці та інші запитання наших читачів.

НОВА ВАМ ПЕНСІЯ ГРЯДЕ!

Люди багато пишуть нам листів з проханням допомогти одержати квартиру, купити ті самі «Жигулі», встановити квартирний телефон тощо. Але ж усе це прерогатива місцевої влади! В умовах суверенної демократичної держави не може бути якогось диктату з Києва, як це було раніше.

— Миколо Вікторовичу, в чому справа? Коли ж все-таки запрацює Закон України «Про пенсійне забезпечення громадян?»

— Як відомо, Верховна Рада України прийняла цей закон 5 листопада. Але тоді не було прийнято постанову про порядок введення його в дію. Причина — не було конкретно визначено розмір відрахувань трудових колективів до пенсійного фонду республіки. За розрахунками Кабінету міністрів, кошти на виплату пенсій громадянам республіки за мінімального розміру пенсії 221 карбованець мають становити 63,4 мільярда карбованців. А якщо мінімальний розмір пенсії буде 256 карбованців (це також має визначити Кабінет міністрів), тоді річний пенсійний фонд має становити 70,2 мільярда карбованців. Щоб мати такі гроші, пропонувалося встановити, починаючи з 1992 року, внески підприємств на соціальне страхування в розмірі 61 відсоток від фонду заробітної плати, а бюджетних організацій — 37 відсотків. Але депутати з цим не погодилися й повернули проект постанови на доопрацювання. Передбачається, що в грудні сесія Верховної Ради повернеться до розгляду цього питання. Однак, на мій погляд, Закон тепер запрацює не з 1 січня 1992 року, як намічалося, а десь на початку другого кварталу. Щодо призначення нових пенсій і коригування чинних, то ці заходи, напевне, будуть здійснені протягом останнього кварталу 1992 року і початку 1993 року.

Новий пенсійний Закон суверенної України народжується справді важко. Але він гарантує соціальну захищеність людей похилого віку завдяки встановленню пенсій на рівні прожиткового мінімуму і регулярного їх перегляду відповідно до підвищення рівня прожиткового бюджету та ефективності розвитку економіки республіки.

— Як слід розуміти положення Закону про те, що інваліди різних категорій можуть одержувати дві пенсії, а інваліди першої і другої груп — три мінімальні пенсії?

— Це не зовсім так. Право на одержання двох державних пенсій — інвалідської і трудової — мають лише ті інваліди, які стали каліками у зв'язку з пораненням або контузією, коли захищали Батьківщину, під час виконання службового чи інтернаціонального обов'язку в армії, а потім багато років працювали на виробництві і заслужили трудову пенсію. Інваліди першої і другої групи, визнані непрацездатними, згідно з новим Законом одержуватимуть пенсію в розмірі трьох мінімальних пенсій по старості, а інваліди третьої групи — півтори.

— Кажуть, що ветеранам війни пенсії будуть підвищені на 50 відсотків. Пенсії чи надбавки? І коли це буде?

— Статтею 77 Закону передбачено надбавки до пенсій в розмірі 50 відсотків мінімальної пенсії по старості (тобто половину з 221 або 256 карбованців) учасникам Великої Вітчизняної війни, які були у діючій армії; партизанам; військовослужбовцям, які брали участь у боях, виконуючи інтернаціональний обов'язок; особам, які були у діючій армії як вільнонаймані; батькам і дружинам воїнів, які загинули на фронтах, а також інвалідам з дитинства, які стали каліками внаслідок бойових дій періоду Великої Вітчизняної війни, їхнім сім'ям у разі втрати годувальника. Ці надбавки намічено здійснювати з 1992 року.

— У республіканському Законі не передбачається персональних пенсій... А яка доля тих, що вже призначені?

— У проекті постанови Верховної Ради України про введення пенсійного Закону в дію говориться, що виплата персональних пенсій припиняється. Почекаємо, що скаже Верховна Рада.

— У нашій редакційній пошті багато листів від колишніх військовослужбовців призову 1944—1945 років, які скаржаться на те, що їх не визнають ветеранами війни.

— Комісія також отримує такі листи. Ми їх розглядали. Мною особисто ще в березні 1991 року було порушено це питання в Комітеті Верховної Ради СРСР у справах ветеранів. Тодішній союзний уряд поставився до цієї проблеми негативно. Тепер наша Комісія працює над проектом Закону про статус ветеранів війни, праці і Збройних Сил. У ньому намагаємося чітко визначити статус інваліда, учасника бойових дій, учасника війни, ополченця та ін. Відповідно будуть запропоновані й пільги. При цьому необхідно враховувати й інтереси громадян, які у війну були на трудовому фронті... Адже відомо, що навіть малолітки тоді стояли біля верстатів. Прагнемо у проекті цього Закону врахувати всі пропозиції виборців, які вони надсилають до Комісії. Проект передбачаємо подати Верховній Раді на розгляд на початку 1992 року. А запрацює він, безперечно, тоді, як буде підкріплений матеріальними ресурсами. Плекаємо надію, що суверенна Україна подолає економічну кризу, і все наше життя піде на краще.

— Численні наші читачі, зокрема, інваліди і ветерани війни М. Мороз з Рівного, Д. Томенко з Івано-Франківська, І. Ухань з Полтавщини, В. Чеканов з Донеччини і багато інших скаржаться на те, що поточного року майже повністю припинено продаж для них транспортних засобів. Підлила масла в вогонь республіканська молодіжна газета «КОЗА», яка повідомила, ніби 250 депутатів українського парламенту нещодавно поза всякою чергою придбали собі «легковушки» тоді, як інваліди стоять за ними в черзі по п'ять-десять років. Що ви скажете з цього приводу?

— Справді, проблема автотранспорту для інвалідів і ветеранів війни дуже складна. Їй присвячено майже третину всіх листів, які надходять і до нашої Комісії. Ми вивчили ситуацію, тримаємо її під контролем.

Як відомо, за чинним законодавством у республіці введено три форми забезпечення інвалідів і ветеранів транспортними засобами: безплатне, на пільгових умовах і загальний продаж. У черзі за автотранспортом на початку цього року в органах соціального забезпечення було 434,7 тисячі інвалідів. Крім того, близько 6 тисяч інвалідів, яким належить одержати «Запорожець» безплатно, висловили побажання придбати машини інших марок із зарахуванням вартості «Запорожця». На жаль, основних фондів на автомобілі Мінсоцзабез України в цьому році зовсім не одержав. Йому лише авансом було виділено 705 «Запорожців», 100 «Москвичів» і 50 автомашин «Жигулі». Всі вони розподілені за призначенням в області. Комісія це перевірила, має документальний облік по кожній області, і стверджувати, ніби хтось одержав машину за рахунок інвалідів — нісенітниця! Ми звернулися до Кабінету міністрів з проханням збільшити кількість машин на продаж інвалідам, але уряд поки що не знаходить такої можливості.

Слід сказати відверто: забезпечити попит інвалідів на транспортні засоби навряд чи вдасться. Завод «Комунар» випускає за рік 36 тисяч «Запорожців». З них досі залишалося на Україні лише трохи більше від 13 тисяч. Як буде далі, поки що неясно. Як невідомо, скільки одержуватимемо «Жигулів», «Москвичів», автомобілів інших марок. Щодо «Таврії», то, як повідомив Комісію виконуючий обов'язки генерального директора заводу М. Герасько, ця швидкісна машина з приводом на передні колеса має велику потужність і дуже складна в управлінні. Дозволяти керувати нею інвалідам ризиковано. Необхідно спеціально доопрацьовувати певну модель «Таврії», щоб вона була безпечна в експлуатації. А для цього, зрозуміло, потрібен час.

— Крім Закону про статус ветеранів війни, праці і Збройних Сил, над якими законопроектами працює ще Комісія?

— Їх кілька. Зокрема, готуємо проекти Законів «Про статус воїна-інтернаціоналіста», «Про основи соціальної захищеності громадян похилого віку», та інші. Думаю, що протягом року вони будуть прийняті Верховною Радою. Хвилює нас те, що слабо діють підготовлені Комісією і вже прийняті Закони, зокрема «Про основи соціальної захищеності інвалідів України», «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні». Слабо їх використовує виконавча влада на місцях, і це викликає справедливі нарікання громадян.

Користуючись нагодою, хотів би звернутися до читачів «Голосу України» з таким проханням: зрозумійте, що і наша Комісія, і Верховна Рада в цілому — органи законотворчі. Люди багато пишуть нам листів з проханням допомогти одержати квартиру, купити ті самі «Жигулі», встановити квартирний телефон тощо. Але ж усе це прерогатива місцевої влади! В умовах суверенної демократичної держави не може бути якогось диктату з Києва, як це було раніше.

Вів інтерв'ю **Володимир ЧЕРКАС.**

Фото Сергія **КОШЕВАРОВА.**

Людина і виробництво

«ЧОГО ТУТ БІДКАТИСЯ?»

Ладижинський завод ферментних препаратів не належить до числа секретних. Але деяку інформацію тут одержали з великими труднощами. Втім, як з'ясувалося згодом, вона теж була далекою від реального життя.

Спершу завітали у здоровпункт підприємства, яким завідує Галина Кондратюк. І почувши моє запитання, вона відмовилася повідомити про те, скільки робітників у них мають нині профзахворювання. Сказала відкритим текстом: «Не підставляйте мене під удар. Є адміністрація заводу, ото з нею й розбирайтеся».

Адміністрація в особі головного інженера Віталія Сойченка теж виявилась не вельми балакучою на запропоновану тему. Віталій Васильович говорив про мільйонні прибутки підприємства, про важливість застосування ферментів у сільському господарстві, промисловості й медицині. Ну, а щодо профзахворювань робітників сказав: «Чого тут бідкатися? Я ж сам усе добре знаю. Три таких хворих маємо за шістнадцять років: Хорошка, Шевченка і Лозицького. Втім, останній прийшов працювати на наше підприємство з Ладижинської ДРЕС. А через три місяці медики поставили діагноз: профзахворювання. Тільки ми не знаємо, звідки ці недуги почалися в чоловіка? Можливо, ще тоді, коли він працював на ДРЕС».

Ну, а поки що Ладижинський ферментний завод викидає щороку в повітря 43 тонни шкідливих відходів. Тільки чомусь не замислюється керівник цього підприємства над тим, як виправити становище. Для цього, ясна річ, потрібні не тільки радянські карбованці, а й валюта. А саме цієї валюти підприємство й не має, бо на світовому ринку Ладижинські (а можна навіть сказати — всесоюзні ферменти, оскільки це підприємство єдине) не користуються попитом. Ситуація ускладнилася ще й тим, що до того, коли цей завод перейшов у республіканське підпорядкування (до концерну Укрмедбіопром) центр обдер це підприємство до нитки: всі прибутки залишилися в Москві. Тепер як хочеш, так і оклигуй, ставай на ноги самостійно!»

На прощання головний інженер Віталій Сойченко сказав: «Нам потрібна валютна ін'єкція. Тоді й перспектива з'явиться. Але хто захоче стати нашим спонсором, коли гроші геть знецінилися і через це кожен карбованець у господаря нині на обліку?..».

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Ладижин
Вінницької області.

P. S. Коли цей матеріал було підготовлено до друку, стало відомо, що відбулося засідання сесії Ладижинського міськвиконкому. На ньому було наведено такі дані: з 1985 по 1989 рік кількість викидів твердих речовин на Ладижинському заводі ферментних препаратів зросла на 73 відсотки. Внаслідок цього збільшилась і кількість профзахворювань серед робітників підприємства. Нині їх у 14 разів більше ніж серед жителів Ладижина. Ну як тут не бідкатися?..

Репортаж

«ЗОРЯНА МИТЬ» ЖУРНАЛІСТІВ

Український референдум — подія надзвичайна. І не тільки для нас. Недаремно ж в Україну приїхали більш як двісті представників світових засобів масової інформації. Про те, як вони працювали, — цей репортаж.

Отже,

НАПЕРЕДОДНІ

30 листопада. Прес-центр МЗС. Дванадцята година. Вільних місць практично немає. Через кілька хвилин — прес-конференція заступника голови Центральної виборчої комісії (ЦВК) О. Лавреновича. Журналісти переглядають свіжі українські та російські газети, ще раз перечитують біографічні довідки кандидатів у президенти, їхні програми, обмінюються інформацією.

О 12.20 представник МЗС В. Чорний розпочинає прес-конференцію. Цікава деталь: майже відразу до нього звертаються з проханням говорити російською мовою. Але ж слід починати вивчати й українську мову, каже В. Чорний. Що ж, напевне, слушне зауваження.

Поруч зі мною сидять представники японської компанії «Фудзі телевіжн». Записують майже кожне слово. Коли О. Лавренович повідомляє, що в ніч з 1-го на 2 грудня ЦВК зробить перерву для відпочинку, здивовано переглядаються: «Інкредіблі (Неймовірно!)». Напевне, дивно було почути японцям, що головні обліковці голосів можуть спати в той час, коли вирішується доля України!

А тим часом, хоча перша прес-конференція ще не закінчилася, складається враження, що журналісти почали готуватися до наступного заходу — зустрічі з головою Комісії Верховної Ради України з питань оборони і національної безпеки В. Дурдинцем та міністром оборони К. Морозовим. Американці заздалегідь завойовують собі «місце під сонцем», встановлюючи штативи для відеокамер у найвигідніших місцях. Пишуча братія, кількість якої постійно зростає, чекає перерви для передислокації. І недаремно! Бо коли В. Дурдинець і К. Морозов розпочинають прес-конференцію, яблуку, справді, немає де впасти. Про стільці згадує лише той, хто на них сидить. «Стояча» решта обліпила стіл, за яким сидять керівники оборонних відомств. Тому декому позаду доводиться стати на стільці, бо інформація дійсно того варта. Через лічені хвилини усі три прямі телефонні лінії, що дають можливість дзвонити за кордон прямо з приміщення прес-центру МЗС, надовго окуповані. Але ж це лише через певний час, бо ще далеко не на всі запитання відповів К. Морозов.

Проте не всім удається дослухати прес-конференцію до кінця. В сусідньому будинку-особняку МЗС, міністр закордонних справ А. Зленко приймає іноземних спостерігачів. І там теж треба побувати. Хоч розривайся!..

Лише близько четвертої години хвиля напруження спадає. Майже всі журналісти поступово розійшлися. І тільки кореспондент італійського радіо з допомогою свого помічника намагається «вибити» на вечір прямий радіозв'язок із Римом...

ДЕНЬ РЕФЕРЕНДУМУ

Напевне, для переважної більшості іноземців, які висвітлюють референдум, головною подією стало голосування Голови Верховної Ради України Л. Кравчука. В цьому можна було пересвідчитись, відвідавши зранку виборчу дільницю номер один. Спочатку, правда, були сумніви: чи вдасться це зробити: за повідомленням представників МЗС, перебувати на цій дільниці могла лише дуже обмежена група журналістів, яка мала спеціальні перепустки. Але що ті папірці для справжніх репортерів? Деякі з них зайняли стратегічні позиції з сьомої години (і чекали не менше як чотири!).

Дільниця ця невеличка і згодом, коли натовп кореспондентів став надто великим і неконтрольованим, затурбувалася служба охорони, почала витискувати людей по кутках і на сходи. Та ж ні! Журналіст без бою не здається. Це довів представник одного американського агентства. Став і сказав: «Нікуди не піду! Мені треба знімати. Решта — ваші проблеми!» Його підтримала дама з «Рейтер»: «Наших позицій не віддамо!»

І таки не віддали. Та ще й дістали собі стільці (а за їхнім прикладом це чоловік зо п'ять) і піднялися над натовпом, тримаючи наготові фото- і відеокамери. Але стати на стілець — то було просто дитячою забавкою у порівнянні з тим, яку акробатичну майстерність проявили шість фотокорів і операторів.

Справа в тому, що у приміщенні, крім сходів і стільців, були ще «висоти»: величезний тамбур над входом, невеличка кабінка із дерева і скла трохи осторонь і... автомат для «газировки» (і щоб шановний читач навіть не сумнівався!) — всі три було зайнято. Вимазані в пилюці та крейді, але щасливі через наявність вигідного ракурсу, оператори чекали на «свою мить».

Розмовляємо.

Цікавлюсь у колег, як вони передають інформацію. Сусід з мадридської газети «Ель паіс» каже, що користується телефоном. На жаль, розмову не можна оплатити за рахунок редакції чи за допомогою кредитної картки, тільки готівкою (не напасешся!). А про можливість підключити до лінії зв'язку комп'ютер краще й не говорити. Проте матеріал треба встигати передавати і до ранкового випуску газети (для Європи), і для вечірнього (для Іспанії).

Колега зліва, кореспондент японської «Акахата», замислюється над цією ж проблемою.

...Отже, всі чекають, ще і ще раз перевіряють камери й диктофони. Нарешті спалахують «юпітери». Охорона відтісняє репортерів, але майже без успіху, хоча організувати невеликий простір для Голови Верховної Ради вдається. Всіх цікавить момент, коли він опускатиме в урну бюлетень. Раптово в кадрі з'являється зайвий. Дружнє «Но-но-но!» вимушує його стати осторонь. Якийсь фотограф кричить: «Леоніде Макаровичу, будь ласка, обличчям до нас!» «Зоряна хвилина» для журналістів!

Через кілька хвилин — імпровізована прес-конференція Л. Кравчука, прямо на сходах. Практично всі продовжують знімати й записувати на диктофон. Чоловік із шведського радіо, якому вдалося видертися на поруччя і в такий спосіб просунутись до Л. Кравчука ближче за всіх, встигає поставити два запитання й одержати відповіді. Безмежно щасливий, він зістрибує й майже кричить: «Ну, я зараз дам сенсаційну інформацію!» На нього шикають, бо прес-конференція триває. В цей же час оператор з «Ейч-бі-сі», не маючи спеціальної підставки-сходинок, намагається влаштуватися... на штативі від власної камери. Але якби він подивився праворуч, то побачив би: його колега з «Сі-бі-ес» уже стоїть на більярдному столі (звідки той узявся?), спокійно знімає і плює на те, що хтось знизу кричить: «Негайно злазьте і не псуйте дорогі меблі!» — як то кажуть, «від лузи».

ОСТАННІЙ РИВОК

У другій половині дня центром уваги стала Центральна виборча комісія. Правда, на першу прес-конференцію, яка відбулася після обіду, встигли далеко не всі. Але допомагає журналістська взаємовиручка. Колеги передають один одному статистичні дані та тут же уточнюють їх.

Через відсутність перекладача трохи розгубився спецкор єдиної представленої тут південнокорейської газети. Спільними зусиллями роз'яснюємо йому інформацію. Бідолашний скаржиться, що, через проблеми із зв'язком, напевне, не встигне одержати підрахунки голосування на вечірній прес-конференції. Домовляємось про нічний телефонний дзвінок.

Потім їду на телебачення. Німці, поляки монтують і запускають в ефір свої сюжети. А американці, завдяки різниці в часі, напіввідпочиваючи, переглядають через відеокамеру зняті матеріали, які підуть у ранкові новини...

Восьма година вечора. Конференц-зал у приміщенні, де працює ЦВК. Знов зібралася вся журналістська братія. Але поводить себе доволі спокійно. І лише коли було повідомлено останні докладні дані, знов — напруга, інтерв'ю із спостерігачами, обмін думками. Останній ривок до телефонів та інших засобів зв'язку. Найнасиченіший день закінчується...

...А вночі мені подзвонив Кім з Південної Кореї і радісно записав останні цифри-відсотки. Чи встиг він їх передати в ранковий випуск своєї газети?

Олексій ЄВСІКОВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Анатолій ГОРЛОВ
перший заступник головного редактора

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН України

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
оглядач, завідуючий відділом культури

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
редактор відділу кореспондентської мережі

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

З прямого ефіру

ПЕРШІ ВІДГУКИ НА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ РЕФЕРЕНДУМ

«ГОЛОС АМЕРИКИ»:

Посол Сполучених Штатів у СРСР Роберт Страус, який вчора дав інтерв'ю телекомпанії Сі-бі-ес, підтвердив повідомлення американської преси про те, що США планують направити спеціального посланника на Україну, якщо виборці цієї республіки проголосують за незалежність. Однак він наголосив, що треба провести попередні дискусії з питань прав людини, ядерної стабільності та закордонного боргу України ще перед тим, як буде визнано незалежність. Роберт Страус, зокрема, сказав: «Ми визнаємо той факт, що мільйони людей проголосували за незалежність. Цього не можна ігнорувати. Це факт, і це реальний світ. Ми вживемо заходів у цьому напрямі. Але нам слід діяти обережно».

* * *

Результати голосування, які будуть оприлюднені вже сьогодні, напевно продемонструють широку підтримку ідеї незалежності української держави. В референдумі й президентських виборах взяли активну участь десятки мільйонів громадян республіки з правом голосу. Неофіційні відомості, які вже надійшли з Києва та інших великих українських міст, підтверджують висновки попередніх опитів про те, що величезна більшість населення виступає за незалежність.

Якщо офіційні результати відповідатимуть прогнозам, то це стане тяжким політичним ударом для Михайла Горбачова, який неодноразово заявляв: незалежність України матиме катастрофічні наслідки для СРСР, для всієї Європи. Горбачов майже напрямки радив українцям голосувати проти незалежності.

РАДІО «СВОБОДА»:

Член британського парламенту Шерсбі, який спостерігав за перебігом голосування на Україні, повідомив в інтерв'ю агентству Рейтер: голосування проведено чесно й відповідно до найвищих норм демократії.

* * *

Україна провела референдум, який може привести запропонований Горбачовим Союз до загибелі. Якщо ідея незалежності отримає підтримку більшості громадян, то референдум створить третю за величиною в Європі країну після Німеччини та Франції.

Експрес-новини

Проблема незалежності України має розглядатися спільно керівниками країн — членів ЄЕС, заявив офіційний представник МЗС Франції Бернар. Ця проблема «вписується в рамки складного інституційного процесу», тому питання про визнання України, так само, як і югославських республік, має вирішуватися шляхом консультацій у рамках співтовариства, підкреслив Бернар.

* * *

Міністр закордонних справ Греції Самарас уже дав інструкції про те, щоб негайно направити дипломатів до столиці України з метою «представляти грецькі інтереси і розпочати переговори з українським урядом» після референдуму 1 грудня про незалежність республіки, поінформував представник грецького МЗС Каламідас.

* * *

До Японії з тижневим візитом вирушила делегація Верховної Ради СРСР. Передбачається обговорення з японськими парламентаріями перспектив підписання двостороннього мирного договору і можливостей урегулювання проблем щодо Курильських островів.

* * *

ООН готує заходи допомоги югославським біженцям, яких налічується сьогодні понад півмільйона. Верховний комісар ООН із справ біженців Менделуса повідомив, що на цьому тижні відкриються представництва ООН у Загребі та Сараєво. Внаслідок війни в Югославії нині існує майже 550 тисяч переміщених осіб, у тому числі 300 тисяч у Хорватії, 40 тисяч в Угорщині і 5 тисяч в Австрії, поінформував Менделуса.

* * *

У Брюсселі міністри закордонних справ і фінансів Європейського Співтовариства розпочали окремі засідання з метою обговорення можливості укладення європейського політичного і економічного союзу. Їх переговори проводяться в рамках підготовки до зустрічі керівників країн — членів ЄЕС, яка відбудеться 9—10 грудня в голландському місті Маастріхті.

* * *

Нова бригада інспекторів ООН прибула до Іраку з метою перевірки вірогідності фактів знищення пускових установок для ракет «Скад», а також розшуку раніше не виявлених пускових установок. Дотепер інспектори ООН знищили 62 ракети, але представники радянського уряду стверджують, що до війни Ірак мав майже 800 ракет подібного типу.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник головного редактора — Леонід Самойленко.

Черговий редактор — Віталій Жежера.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори:
Валентина Лукаш, Ірина Бабич, Валентина Восколович, Галина Каблак, Ольга Малкіна, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники:
Тетяна Балюк, Ольга Яценко, Алла Будникова, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти:
Наталія Позняк, Валентина Чичирко.

* * *

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 160 900.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 0315233.